

YAMK-koulutusten kehittäminen Lapin AMK:ssa 2014-2016

YAMK-koulutusten kehittäminen Lapin AMK:ssa 2014-2016

Veikko Kärnä (toim.)

YAMK-koulutusten kehittäminen Lapin AMK:ssa 2014 - 2016

Sarja B. Raportit ja selvitykset 21/2016

© Lapin ammattikorkeakoulu ja tekijät

ISBN 978-952-316-153-5 (nid.)

ISSN 2342-2483 (painettu)

ISBN 978-952-316-150-4 (pdf)

ISSN 2342-2491 (verkkajulkaisu)

Lapin ammattikorkeakoulun julkaisuja
Sarja B. Raportit ja selvitykset 21/2016

Toimittaja: Veikko Kärnä

Kansikuva: Esa Jauhola, Janette Mäkipörhölä

Taitto: Lapin AMK, viestintäyksikkö

Lapin ammattikorkeakoulu
Jokiväylä 11 C
96300 Rovaniemi

Puh. 020 798 6000
www.lapinamk.fi/julkaisut

Lapin korkeakoulukonserni

Lapin korkeakoulukonserni LUC
on yliopiston ja ammattikorkeakoulun strateginen yhteenliittymä. Konserniin kuuluvat Lapin yliopisto ja Lapin ammattikorkeakoulu.
www.luc.fi

Sisällys

ALKUSANAT	7
Veikko Kärnä	
HUIPPUYKSIKÖN PERUSTAMINEN	9
YAMK-tutkinnot Lapin AMK:ssa	9
YAMK-yksikkö Lapin AMK:ssa	12
Veikko Kärnä	
TYÖELÄMÄN KEHITTÄMINEN JA PEDAGOGISET RATKAISUT	15
Johdanto	15
Työelämän kehittäminen	15
Pedagogiset ratkaisut	16
TKIO-integraatio	17
Soili Mäkimurto-Koivumaa & Merja Koikkalainen	
MONIALAISET YHTEISET OPINNOT	19
Monialaisuus – mitä se on?	19
Monialaiset opinnot	20
MONT – monialainen oppinäytetyö	22
Monialaisuuden kokemukset opintojaksoilla ja tulevaisuus	25
Esa Jauhola & Marika Kunnari	
KEHITTÄMISASIAINTUNTIJUUS FOKUKSESSA	27
Kehittämisasiantuntijuus YAMK:ssa	27
Tulevaisuuden kehittämissasiantuntijuuden jäljillä	28
Tulevaisuuden kehittämissasiantuntijuus YAMK:ssa	33
Esa Jauhola & Veikko Kärnä	
KANSAINVÄLINEN TOIMINTA	35
YAMK ja kansainvälistyminen	35
YAMK-koulutuksen ominaispiirteet	36
YAMK-koulutuksen kansainvälistäminen	37
Monikulttuurista yhdessä oppimista	38

Outi Törmänen & Marika Kunnari

YAMK-ALUMNITOIMINTA41
Johdanto	41
YAMK-alumnitoiminnan kehittäminen	42
YAMK-alumnitoimintaa ohjaavat Lapin AMKin arvot	44
YAMK-alumnitoiminnan tavoitteet ja toimintatavat	44
YAMK-alumnin uratarina: Inarin elinkeinojohtaja Samuli Mikkola.	46

ALKUSANAT

Lapin AMK:n YAMK-yksikkö tulee toimineeksi kolme vuotta perustamisestaan kuluvan vuoden loppuun mennessä.

Tässä julkaisussa YAMK-yksikön henkilökunta kertoo oman tarinansa siitä, miten YAMK-yksiköstä tuli Lapin amk:n huippuyksikkö; siitä miten “meistä” ja “niistä” tuli “me”.

Yhteinen tarinamme kertoo siitä, miten Lapin AMK teki strategisen valinnan ja sijoitti eri toimialoilla toimineet, hajanaiset ja pienet YAMK-koulutukset ennakkoluulottomasti uuteen, keskitettyyn YAMK-yksikköön, joka alkoi koulutusten pedagogisen ja hallinnollisen kehittämistyön. Kahden eri korkeakoulun (Rovaniemen ammattikorkeakoulun ja Kemi-Tornion ammattikorkeakoulun) YAMK-yliopettajat aloittivat monialaisen yhteistyön uuden korkeakoulun syntyessä 2014.

Henkilökunnan monialaisen yhteistyön mukana kaikkien koulutusten monialainen koulutus alkoi yhteisillä poikkialaisilla toteutuksilla. YAMK-yksikön tavoitteena on ollut toteuttaa aitoa koulutuksen T-mallia, jossa T-kirjaimen I-sakara menee syvälle kunkin alan substanssiin ja T-kirjaimen hattu takaa opiskelun moni- ja poikkialaisuuteen. Tavoitteenamme on se, että opiskelijat ymmärtävät ja ovat kiinnostuneita T-mallin vaakasakaran tarkoittamista muista aloista. Tavoittelemme aitoa monialaisuutta, poikkialaisuutta, jonka uskomme tuottavan poikkialaisia innovaatioita YAMK-opiskelijoiden työnantajien käyttöön.

Poikkialaisuus ei ole koskenut vain yksittäisiä opintojaksoja vaan YAMK-yksikön Tutkimus- ja kehittämistoimintaa (TKI-toiminta). Tästä esimerkkinä toimii ns. MONT-prosessi, jossa usean eri alan opiskelijat tekevät poikkialaisia tutkimuksellisia kehittämistehtäviä Lapin maakunnan kehittäjäorganisaatioiden ja työelämän tilauksesta. Samalla myös jatkoimme työelämäläheisen ja –lähtöisen opinnäytetyöprosessin kehittämistä, jossa opiskelija tekee oman tutkimuksellisen kehittämistyön omalle työnantajalleen.

Kolmen vuoden kokemukset yhteistyöstä ja monialaisesta yhteisopettajuudesta on kerätty tähän julkaisuun. Vaikka keskitymme kertomaan tähän mennessä tekemis-tämme uudistuksista, on selvää, että työtä edessämme on vielä paljon.

Saavutuksemme eivät perustu vain omaan tekemiseemme, vaan niiden edellytyksenä on ollut koko korkeakoulu yhteisömme hyvä yhteistyö. Yhteistyössä ovat olleet mukana niin Lapin amk:n muu henkilökunta, osaamisalat, tukipalvelut, opiskelijat

kuin Lapin työelämän kumppanimme ja muut ulkoiset sidosryhmämme kansainvälisiä kumppaneitamme unohtamatta.

Toivon, että tämä julkaisu lisää YAMK-tutkinnon tunnettuutta niin sisäisissä kuin ulkoisissa sidosryhmissämme.

30.11.2016

Veikko Kärnä
KTT, YAMK-yksikön päällikkö

Huippuyksikön perustaminen

YAMK-TUTKINNOT LAPIN AMK:SSA

Ylemmät ammattikorkeakoulu (YAMK) -tutkinnot ovat suomalainen koulutusinno-vaatio. Ne syntyvät 2000-luvun alussa. Tähän mennessä tutkintoon on valmistunut koko Suomessa yli 13.000 opiskelijaa. Koulutukseen hakeutuvilta vaaditaan kolmen vuoden työkokemus alalta, jolta perustutkinto on suoritettu, tai alalta, johon tutkinto johtaa. Ylempi ammattikorkeakoulututkinto on eurooppalaisen tutkintojen viitekeh-tyksen tasoa EQF-7 ja se antaa saman kelpoisuuden kuin yliopistossa suoritettu ylempi korkeakoulututkinto. (ARENE 2016.)

Rovaniemen (RAMK) ja Kemi-Tornion (KT-AMK) ammattikorkeakoulut alkoivat järjestää YAMK-opintoja ensimmäisenä sosiaali- ja terveysalan opiskelijoille 2000-lu-vun alussa. Aluksi sisäännotot olivat pieniä, mutta pian muut alat liittyivät mukaan ja sisäännotot alkoivat kasvaa. Seuraavassa taulukossa esitetään RAMK:n YAMK-koulu-tusten alkuvuosien aloituspaikat (Alpat) vuosina 2004 - 2009.

Taulukko 1. Rovaniemen ammattikorkeakoulun Alpat vv. 2004 - 2009.

	2004 kevät	2005 syksy	2006 syksy	2007 kevät	2007 syksy	2008 syksy	2009 kevät	2009 syksy
YAMK-tutkinnot	Alpat	Alpat	Alpat	Alpat	Alpat	Alpat	Alpat	Alpat
Terveysten edistäminen	10	15		20			18	
Matkailuala			20			20		15
Teknologia-osaamisen johtaminen					20	20		15
Yrittäjyys ja liiketoiminta-osaaminen							17	
Yhteensä	10	15	20	20	20	40	35	30

Kun Lapin ammattikorkeakoulu 2014 syntyi RAMK:n ja KT-AMK:n yhdistyessä, tarjosi uusi korkeakoulu jo 140 ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon aloituspaikkaa joka vuosi. Edellisessä taulukossa (Taulukko 1.) olevien koulutusten aloituspaikkoja on nostettu ja muut koulutusalat (luonnonvara-ala, sosiaaliala, liikunta-ala) ovat alkaneet tarjota YAMK-koulutuksia omilta aloilta perustutkintoon valmistuneille opiskelijoilleen.

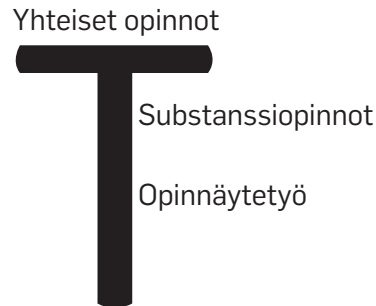
ARENE ry:n tekemän selvityksen mukaan YAMK-koulutusten vahvuus on erittäin läheisessä työelämäyhteydessä (Arene 2016). Kolmen vuoden työkokemusvaatimus johtaa käytännössä siihen, että kaikki opiskelijat ovat työelämässä ja he suorittavat tutkinnon oman työnsä ohella. Opiskelujen kesto on noin kaksi vuotta. Tämä luontainen yhteys työelämään tarjoaa erinomaisen alustan tutkimus- ja kehittämistoiminnan (TKI-toiminta) kehittämiseksi opiskelijoiden työpaikoilla. Opiskelijat voivat suorittaa oppimistehtävänsä ratkoen oman työantajansa antamaa aitoa työelämälähtöistä ongelmaa. Samalla kun opiskelijat lisäävät osaamistaan, saa työnantaja käytännönläheisiä ratkaisuja. Tätä voidaan pitää YAMK-tutkinnon keskeisimpänä erona tiedekorkeakoulujen ylempiin korkeakoulututkintoihin, jotka suuntautuvat enemmän tieteeseen, kun taas YAMK-tutkinnot suuntautuvat oman ammattialansa käytäntöön.

Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvoston selvityksen mukaan suomalaisen ammattisuuntautuneen YAMK-koulutuksen toimintamallin tunnistaa seuraavista osaamistavoitteista: asiantuntijaosaaminen, syvälinen poikkialainen/monialainen lähestyminen, tutkimus- ja innovaatiotoiminta, autonomisuus, vastuullisuus ja yhteiskäyttäminen, työelämä- ja tulevaisuusorientaatio, työelämäverkostot, moniulotteisuus, ja käsitteellinen osaaminen (Arene 2016).

Lapin AMK:n YAMK-koulutukset ovat profiloituneet johtamiseen ja esimiestyöhön. Tämä käy ilmi koulutusten kompetensseista, joita ovat: esimiestyön osaaminen, johtamisosaaminen, työelämän tutkimuksellinen kehittämisosaaminen, asiantuntijaosaaminen, liiketoiminnan osaaminen, yhteisöllisten johtamisen menetelmien osaaminen, suunnitteluprosessien hallinta, vaikutusten arvioinnin osaaminen, organisaation johtaminen, työelämän kehittäminen, osaamisen johtaminen ja muutoksen hallinta ja ennakoitiosaaminen. (Lapin AMK:n opetussuunnitelmat 2013.) YAMK-opiskelijat oppivat näitä kompetensseja kaikille YAMK-opiskelijoille suunnatuissa yhteisissä opinnoissa ja koulutuskohtaisissa substanssiopinnoissa.

Lapin AMK:n YAMK-koulutukset toteuttavat ARENE ry:n laatimia yleisiä YAMK-koulutusten kompetensseja, jotka ovat eurooppalaisen koulutusten viitekehyksen tasolla EQF-7 (ns. maisteritaso). Tutkintoon kuuluva oppinäytetyö puolestaan syventää opiskelijan oman alan ja oman työnantajan tarvitsemää osaamista. Substanssin ja geneerisen osaamisen yhdistäminen antaa opiskelijalle oman alan osaamisen lisäksi geneeristä osaamista työelämän ongelmista ja niiden ratkaisemisesta. YAMK-tutkintoa voidaankin pitää työelämäorientoituneena korkeakoulututkintona. Samalla esitetty YAMK-malli toteuttaa Elinkeinoelämän Oivallus-raportin koulutuksen T-mallia, jossa T-kirjaimen hattu kuvaa opiskelijan kiinnostuneisuutta poikkialaisuuteen ja

T-kirjaimen pystysakara koulutuksen substanssipainoitteisuutta. Kuvio 1 esittää Lapin AMK:n YAMK-koulutusten T-mallin.

Kuvio 1. Lapin AMK:n YAMK-koulutusten T-malli (T-malli, EK 2011.)

Kuvion 1. mukaan Lapin AMK:n YAMK-koulutusten T-malli koostuu T-kirjaimen hatun kaikille pakollisista yhteisistä opinnoista, joita jokaisella koulutuksella on 15 opintopistettä. Substanssiopintoja eli T-kirjaimen I-sakaran mukaisia syvälle substanssiin meneviä opintoja on koulutuksesta riippuen 10 - 40 opintopistettä. Opiskelija syventää lisäksi omaa osaamistaan opinnäytetyöllä, joka on hankkeistettu tutkimuksellinen kehittämistehtävä laajuudeltaan 30 opintopistettä. Yhteisten opintojen ja substanssiopintojen päälle opiskelijan on suoritettava 5 opintopistettä vapaasti valittavia opintoja. Vapaasti valittavat opinnot ovat nimensä mukaisesti vapaasti valittavia; opiskelija voi valita joko Lapin AMK:n YAMK-koulutusten yhteiseltä vapaasti valittavien opintojaksojen joukosta yhden valintansa mukaan suoritettavaksi tai suorittaa vastaavan määrän opintopisteitä jossakin toisessa korkeakoulussa. Ehtona on vain se, että opinnot ovat tasoltaan EQF-7 eli korkeakoulujen syventäviä opintoja.

YAMK-tutkinto - suomalainen koulutusinnovaatio - on ollut Suomessa menestys. Tehtyjen tutkimusten mukaan opiskelijat ovat olleet tyytyväisiä hankkimaansa osaamiseen ja työnantajat siihen, että tutkinto tuottaa työelämän muutokseen uutta ja vaativaa asiantuntijaosaamista. YAMK-tutkinnot ovat laadukas kokonaisuus, jossa vahva työelämäyhteys, käytännön kokemus ja TKI-osaaminen yhdistyvät. (Arene 2016.)

Lapin AMK:sta ja sitä edeltäneistä Rovaniemen ja Kemi-Tornion ammattikorkeakoluista on tähän mennessä valmistunut yli 800 YAMK-osaajaa. Valmistuneet opiskelijat ovat sijoittuneet työelämään erinomaisesti hoitamaan vaativia asiantuntija- ja johtotehtäviä.

YAMK-YKSIKKÖ LAPIN AMK:SSA

Lapin ammattikorkeakoulu aloitti toimintansa 1.1.2014, kun Kemi-Tornion ja Rovaniemen ammattikorkeakoulut yhdistettiin. Torniossa, Kemissä ja Rovaniemellä toimineet koulutusohjelmat ja TKI-toiminnot yhdistettiin.

Uuden korkeakoulun johto teki strategisen valinnan irrottamalla ylemmät ammattikorkeakoulututkintojen koulutukset osaamisaloilta uuteen yksikköön, YAMK-yksikköön. Tähän oli useita syitä, lähinnä osaamiseen ja hallintoon liittyviä. Ensinnäkin Lapin AMK:n ylemmät koulutukset olivat profiloituminen johtamiseen, esimiestoimintaan ja kehittämiseen. Tämän takia YAMK-koulutukset järjestivät samoista opintojaksoista (esim. osaamisen johtaminen, tutkimusmenetelmät...) useita erillisiä toteutuksia. Oli luonnollista, että eri alojen tarjoamat samat opintojaksot yhdistettiin kaikille yhteisiksi opintojaksoiksi. Näin syntyi Lapin AMK:n uniikki malli kaikille opiskelijoille tarjottavista yhteisistä YAMK-opinnoista. 2014 alkaen kaikille YAMK-opiskelijoille on tarjottu pakollisina opintoina kolmea yhteistä opintojaksoa. Ne ovat: Muuttuva pohjoinen toimintaympäristö, Osaamisen johtaminen ja Työelämän kehittämismenetelmät.

Toiseksi nykytila-analyysin yhteydessä havaittiin, että opinnäytetöiden ohjaamisessa ja niiden arvioinneissa jokaisella kolmella Lapin AMKin kampuksella Kemissä, Torniossa ja Rovaniemellä oli omia, toisistaan poikkeavia perinteitä. Näiden perinteiden yhtenäistämiseksi ideoitiiin kaikille YAMK-opiskelijolle yhteinen opinnäytetyöprosessi, jossa monialaisuus nousi merkittävään asemaan. Tästä ideasta syntyi myöhemmin ns. Monialainen (MONT) -opinnäytetyö, johon palaamme myöhemmin tässä julkaisussa.

Lapin AMK:n opetuksen kehittämisen suunnitelmaan kirjattiin vielä, että yhteiset YAMK-opinnot koskevat kaikkia YAMK-opiskelijoita ja että ne järjestetään opintojen aluksi kaikille yhteisinä ja pakollisina opintoina, minkä jälkeen alakohtaiset ns. substanssiopinnot alkaisivat (Lapin AMK:n opetuksen kehittämissuunnitelma 2014). Yhteiset, geneeriset ja alakohtaiset substanssiopinnot toteuttavat oppimisen T-mallin, jossa T-kirjaimen pystysakara tarkoittaa syvää substanssiosaamista ja T-kirjaimen hattu poikkialaisuutta, kykyä ymmärtää muita osaamisaloja ja innostua niistä (EK 2011).

Uuden organisatorisen yksikön, YAMK-yksikön tehtäväksi tuli yhdistää hajanaiset ja yksittäiset opintojaksot yhteisten YAMK-opintojen alle. Tällä toimenpiteellä laskettiin myös olevan kustannushyötyjä, kun kahdeksan erillisen ”Osaamisen johtamisen” opintojakson sijaan voitiin järjestää kaksi opintojaksoa, yksi Kemissä ja toinen Rovaniemellä.

Uuden toimintamallin käyttöönotto merkitsi myös hallinnollista uudistusta. YAMK-yksikkö perustettiin. Organisaation vetäjän - YAMK-päällikön - lisäksi yksikköön sijoitettiin neljä ns. osaamisalakohtaista YAMK-yliopettajan tointa. YAMK-päällikön tehtävänä oli toimia sekä YAMK-koulutusten pedagogiikasta että hallinnosta vastaavana henkilönä ja YAMK-yliopettajien OPS-työn suunnittelijana ja kehittäjänä.

täjänä omilla osaamisaloillaan. Vaikka YAMK-yliopettajat olivat hallinnollisesti YAMK-päällikön alaisuudessa, heidät sijoitettiin fyysisesti osaamisaloille. Tämän ajateltiin helpottavan viestintää ja yhteistyön kehittämistä alojen YAMK-koulutusten välillä ja osaamis- ja koulutusalojen sisällä.

T-mallin mukainen poikkialaisuus on Lapin AMK:n YAMK-koulutusten fokuksessa, ei pelkästään yhteisissä YAMK-opinnoissa, vaan myöskin yhteisessä opinnäytetyöprosessissa. Poikkialainen toiminta koulutusten rajapinnoilla lisää innovaatioita, kun eri alojen opiskelijat ovat keskenään tekemisissä. Tällä voidaan arvioida olevan myös vaikutusta aluekehittämiseen, koska n. 90 % YAMK-opiskelijoista on jo työelämän palveluksessa suorittuaan aiemmin perustutkinnon ja siirryttyään sen suorittamisen jälkeen työelämän palvelukseen. YAMK-koulutuksilla on siis luonnollinen yhteys suoraan työelämään, mikä helpottaa kanssakäymistä. Tämän yhteyden vahvistamiseksi YAMK-yksikkö on luonut YAMK-alumniverkoston ja järjestänyt YAMK-alumnien välisen tapahtuman Rovaniemellä 2015, ja yhdessä Lapin AMK:n muiden yksiköiden kanssa kumppanuustapahtuman Torniossa 2016, johon Lapin AMK:n YAMK-alummit osallistuivat.

Lapin AMK:n ylempien koulutusten juuret ovat kahdessa aiemmin itsenäisessä korkeakoulussa (RAMK ja KT-AMK). Osittain näiden entisten korkeakoulujen YAMK-koulutukset kilpailivat keskenään. Molemmissa korkeakouluissa oli samanimiset Teknologiaosaamisen johtamisen ja Terveiden edistämisen koulutukset. YAMK-yksikön tehtävänä on ollut profiloita päällekkäiset koulutukset uudelleen niin, että ne eivät kilpailisi keskenään. Tämän takia Kemian Terveiden edistämisen koulutus on profiloitu uudestaan, vaikka sillä on edelleen aiempi nimi. Rovaniemen Terveiden edistämisen uudelleenprofiloinnin yhteydessä sen nimi muutettiin 2015 Työelämän kehittämisen ja esimiestyön koulutukseksi. Teknologiaosaamisen johtamisen koulutusten sisällöt on OPS2017 –prosessissa profiloitu uudelleen ja ne aloitetaan uusilla nimillä 2017 yhteisvalinnassa. Niidenkin profilointi on tehty ja ne suuntautuvat eri hakijoiden suuntaan. Kemissä alkaa 2017 Teollisuuden ekosysteemien johtamisen koulutus, ja Rovaniemellä Tieto- ja innovaatiojohtamisen koulutus.

Pedagogisen kehittämisen lisäksi YAMK-yksikkö on panostanut YAMK-tutkintojen työelämärelevanssin lisäämiseen. Yksikkö on osallistunut Opetus- ja kulttuuriministeriön rahoittamaan “YAMK vahvaksi TKI-vaikuttajaksi” -hankkeeseen. Sen puitteissa kehitettiin erityisesti YAMK-koulutusten TKI- ja TKIO-toimintaa.

Hankkeessa syntyi mm. “Monialainen opinnäytetyö” (MONT), joka tuottaa poikkialaisia tutkimuksellisia kehittämistöitä Lapin maakunnan kehittäjäorganisaatioiden käyttöön. MONT antaa myös luonnollisen kanavan toimeksiantajien suuntaan ja lisää YAMK-koulutusten ja -yksikön kanssakäymistä alueen toimijoiden ja toimeksiantajien kanssa. Kaikkien koulutusten opiskelijat voivat ilmoittautua MONT-opinnäytetyöprosessiin ja tehdä poikkialaisen opinnäytetyön yhdessä toisen alan opiskelijoiden kanssa.

LÄHTEET

- ARENE ry. 2016. Ammattikorkeakoulujen MAISTERIKOULUTUS osaamisen uudistajana ja kansallisena koulutusinnovaationa.
- EK 2011. Oivallus-hankkeen loppuraportti. http://www.ril.fi/media/files/vaikuttaminen/a3_2011_ek_oivallus-loppuraportti.pdf
- Lapin amk 2013. Koulutusten opetussuunnitelmat. SoleOPS-järjestelmä.
- Lapin amk 2014. Opetuksen kehittämisen suunnitelma 2014-17. Sisäinen dokumentti.

Työelämän kehittäminen ja pedagogiset ratkaisut

JOHDANTO

YAMK-opiskelija poikkeaa perustutkinnon suorittajasta. Yleensä YAMK-opiskelija on jo hyvinkin kokenut, keski-ikää lähestyvä, oman organisaationsa asiantuntija- tai esimiestehtävässä toimiva henkilö, kun taas perustutkinnon opiskelija on työelämää kokematon, toisen asteen tutkinnon suorittanut parikymppinen nuori. Voidaan sanoa, että oppijoina YAMK-opiskelijat ovat erilaisia verrattuna perustutkinnon opiskelijaan. Lisäksi YAMK-opiskelijat ovat lähes kaikki työelämässä mukana. Monilla on jo monen vuosikymmenen kokemus vaativista tehtävistä.

Erilainen kokemus ja sidos työelämään johtavat siihen, että YAMK-opiskelu poikkeaa erittäin paljon perustutkinnon opetuksesta. YAMK-opiskelijat ovat työssäkäyviä aikuisopiskelijoita, joiden opetuksessa tulee käyttää erilaisia lähestymistapoja kuin perustutkinnon opetuksessa.

YAMK-opiskelu Lapin AMK:ssa on ns. monimuoto-opiskelua. Käytännössä se tarkoittaa sitä, että opiskelijat käyvät korkeakoulussa vain pari päivää kuukaudessa. Muun ajan he opiskelivat itsenäisesti kotonaan tai Lapin AMK:n YAMK-yksikön virtuaaliopetuksessa. Lisäksi YAMK-koulutuksissa ei käytännössä ole kokeita tai tenttejä muutamaa harvaa poikkeusta lukuunottamatta. Tenttien sijaan opiskelijat tekevät joko itsenäisiä oppimistehtäviä tai pienryhmätöitä.

Työssäkäyvät opiskelijat ja heidän pitkä kokemuksensa otetaan oppimistehtävissä huomioon niin, että tehtävät ovat työelämälähtöisiä ja -läheisiä osaamis- ja ongelma-perustaisia tehtäviä. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että työelämä osallistuu opetuksessa käytettävien oppimistehtävien laatimiseen ja arviointiin. Opiskelijoille annettavat oppimistehtävät ovat aitoja, suoraan työelämästä peräisin.

TYÖELÄMÄN KEHITTÄMINEN

YAMK-koulutusten yhteys työelämään on luontainen. Opiskelijat ovat työelämässä ja he voivat ratkoa oman työnantajansa aitoja työelämän ongelmia opintojensa aikana.

YAMK-koulutusten vastuupettajat ovat tieteellisen jatkotutkinnon suorittaneita henkilöitä, joilla on vahva työelämäyhteys. Lisäksi YAMK-koulutusten yliopettajilla on ammatillisen opettajan pedagoginen pätevyys.

Kun yhdistetään työelämässä toimivat opiskelijat ja YAMK-opettajan osaaminen, syntyy luontainen tapa tehdä työelämläheistä ja -lähtöistä opetusta, jossa opetus integroituu TKI-toimintaan. YAMK-koulutusten Tutkimus-, kehittämis- ja innovaatio-toiminnan integraation (TKIO) oppimisympäristönä on aito työelämä, jossa opiskelijat ovat töissä.

Näin YAMK-koulutusten toteutuksessa yhdistyvät TKI-toiminta, uusin tieto ja osaaminen sekä YAMK-opettajien asiantuntijuus ja tutkijakoulutuksen tuottama pätevyys. Tämän seurauksena vuoropuhelu työelämän kanssa on suoraa ja pedagogiset ratkaisut motivoivia. (Arene 2016.)

YAMK-koulutuksissa keskeisessä asemassa on hankkeistettu opinnäytetyö, joka on luonteeltaan tutkimuksellinen kehittämistyö, projekti, jonka ympärille muu opetus järjestetään. Omassa opinnäytetyöprojektissään YAMK-opiskelija menee syvälle alansa substanssiin ja tuottaa työnantajalleen tutkimukselliseen lähestymistapaan pohjautuvia ratkaisuja aitoihin työelämän ongelmiin.

PEDAGOGISET RATKAISUT

YAMK-opiskelu Lapin AMK:ssa on monimuoto-opiskelua. Opiskelu on pääsääntöisesti virtuaalista pienryhmätöitä. Koulun kampuksilla opiskelijat käyvät keskimäärin kerran kuukaudessa pari kolme lähipäivää.

Lapin AMK:n pedagoginen lähestymistapa pohjautuu konstruktivistiseen oppimisenäkemykseen. Sen mukaan oppiminen on tiedon rakentamista, jossa oppija itse konstruoi vanhan tietonsa pohjalle uutta tietoa yhdessä muiden oppijoiden kanssa sosiaalisessa kanssakäymisessä, jolloin näistä subjektiivisista kokemuksista syntyy objektiivista tietoa.

Konstruktivismiin keskiössä on sosiaalinen kanssakäyminen, jota Lapin AMK:n YAMK-koulutukset toteuttavat opiskelijoiden pienryhmätyöskentelyn kautta. Opettajan rooli ei ole antaa tietoa tai toimia asiantuntijana, vaan opettaja on ohjaaja, tuutor, joka antaa opiskelijoiden oppia itse yhdessä muiden kanssa.

Pienryhmätyöskentelyn kautta tieto tuotetaan yhteistuotannossa ja se syntyy opiskelijoiden dialogin kautta. Opiskelu on yhdessä- ja vertaisoppimista. Työote on tutkiva ja kehittävä sekä ongelmaperustainen. Lapin AMK:n erityisenä painopisteenä on monialaisuus ja joustavat opintopolut. Arene on selvityksessään todennut Lapin amk:n oppimisen organisoinnin olevan ominaista kaikille YAMK-koulutuksille Suomessa (Arene 2016).

Virtuaalisuus toteutuu Google Apps for Education (GAFE) -alustalla. Opiskelijat kirjoittavat oppimistehtävään Google Drivelle ja käyvät siihen liittyvää keskustelua GAFE -keskustelualustalla. Ohjaava opettaja on pienryhmän yksi jäsen, joka seuraa oppimistehtävän kirjoittamista ja antaa keskusteluryhmän kautta apua ja ohjausta ryhmän tehtävän suorittamiseen. Lisäksi opetuksessa käytetään muita Lapin AMK:n tarjoamia oppimisen alustoja kuten Moodle, SoleOPS jne.

YAMK-yksikön ja sen palkkaamat osaamisalojen opettajat muodostavat yhteisopettajatiimin, joka toteuttaa opetusta. Yleensä yksi opettaja on kunkin opintojakson vastuupettaja, joka toimii oppimisen organisoinnin vastuullisena kussakin opintojaksossa. Häntä tukee yhteisopettajatiimi, joka yhdessä vastuupettajan kanssa ohjaa ja tuutoroi opiskelijoiden oppimista. Erityisenä muotona yhteisopettajuudesta YAMK-yksikkö on ottanut käyttöön samanaikaisuusopettajuuden, jossa kahdella eri paikalla toimivat opettajat toteuttavat saman opintojakson yhtä aikaa. Opetus on käytännössä toteutettu Skype-palvelun kautta niin, että toisella paikkakunnalla pidettävä luento on välitetty Skypellä toiselle paikkakunnalle ja päinvastoin.

TKIO-INTEGRAATIO

Opetuksen ja TKI-kehittämistyön yhdistäminen YAMK-koulutuksissa toteutuu kolmella eri tavalla. Ensinnäkin opiskelijat tekevät aitoihin ongelmiin perustuvia, oppimistehtäviään omalle työnantajalleen. Heille annetaan työnantajan aito ongelma käsiteltäväksi. Opiskelijoiden on tuotettava ratkaisu siihen. Näin TKIO-integraatio toteutuu ongelma-perustaisen opiskelun kautta. Opiskelija konstruoi tietoa konstruktivismin periaatteiden mukaan. Opiskelija on itsenäinen tiedonhakija. Ohjaaja auttaa ja tukee opiskelijaa työn suorittamisessa.

Toinen tapa tehdä TKIO-integraatiota on opiskelijoiden tekemät opinnäytetyöt, tutkimukselliset kehittämistyöt. Niitä voidaan sanoa hankkeistetuiksi projekteiksi, joissa opiskelijat tuottavat uutta tietoa ja ratkaisuja työnantajalleen käyttäen tutkimuksellisia menetelmiä. Projektioppimisen kautta myös opiskelijan oma ammattitaito ja osaaminen kehittyy ja syventyy.

Kolmas tapa YAMK-koulutusten TKIO-integraatiossa on ns. mentor-kolmikantamallin kautta toteutetut TKI-hankkeet. Opiskelija otetaan YAMK-opettajan TKI-tiimiin. Näin opiskelija toteuttaa aitoja työelämän hankkeita YAMK-opettajan ja työelämästä olevan mentorin ohjauksessa. Mentor-kolmikantamallin mukaan YAMK-opettaja on keskeinen toimija työelämän ja opiskelijan välissä. (Nurminen, Ahonen, Salonen, Sorsa, Jolkkonen & Eerola 2015.)

Luonteeltaan TKIO –integraatio ylemmissä ammattikorkeakoulututkinnoissa on käytännöllistä ja luontaista. Työnantaja ja opiskelija ratkovat YAMK-opettajan kanssa ongelmia ja luovat uusia innovaatioita. YAMK-opettajan roolina on toimia sillanrakentajana. Mentor-kolmikantamalli on myös haaste opettajuudelle. YAMK-opettajan tulee osata toimia monimutkaisissa verkostoissa, kyetä ohjaamaan monialaista, poikkialaista ryhmää ja hallita TKIO-integraation kolmikantamalli. (Kouri, Halimaa, Lassila, Toppinen, Henner, Koivisto, Gallen, Koivunen, Ahonen, Eerola, Rosengren, Piippo & Wikström-Grotell 2015.) Myös YAMK-opettajan on uudistuttava yhdessä opiskelijan ja työelämän kanssa.

LÄHTEET

- ARENE 2016. Ammattikorkeakoulujen maisterikoulutus osaamisen uudistajana ja kansallisena koulutusinnovaationa. Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvoston Arene ry:n selvitys YAMK-tutkintojen rakenteellisesta kehittämisestä.
- Nurminen R., Ahonen P., Salonen, K., Sorsa K., Jolkkonen A. ja Eerola O. 2015. YAMK-opinnot ja TKI-integraatio kolmikantamallissa. Teoksessa YAMK-koulutus vahvaksi TKI-vaikuttajaksi. Toim. Minttu Lampinen ja Helena Turunen. HAMKin julkaisu 14/2015.
- Kouri P., Halimaa S-L., Lassila H., Toppinen A., Henner A., Koivisto K., Gallen T., Koivunen K., Ahonen P., Eerola O., Rosengren Å., Piippo J. ja Wikström-Grotell C. 2015. Työelämä muuttuu – muuttuuko opettajuus. Teoksessa YAMK-koulutus vahvaksi TKI-vaikuttajaksi. Toim. Minttu Lampinen ja Helena Turunen. HAMKin julkaisu 14/2015.

Monialaiset yhteiset opinnot

MONIALAISUUS – MITÄ SE ON?

Työelämään muuttuminen ja siihen liittyvät osaamisvaatimusten muutokset haastavat ylemmän ammattikorkeakoulutuksen toteuttajia. Jo ammattikorkeakoulujärjestelmän perustamisen keskiössä on ollut monialaisuuden toteutuminen siten, että se palvelee tutkintoa suorittavien muuttuvia osaamistarpeita. Työyhteisöissä tarvitaan yhä enemmän yhteistyö- ja tiimityötaitoja sekä kykyä toimia monialaisesti. Monialaisuus (engl. multi-field) on yksi tapa kuvata koulutusalarajojen ylittämistä, jolloin eri koulutuksen ja tutkinnon suorittaneet henkilöt toimivat yhdessä. Monialaisuuden yläkäsite on poikkitieteellisyys (engl. cross-disciplinarity), jolla tarkoitetaan tiedekohtaisten rajojen ylittämistä eri tavoin. Siihen on liitetty myös ”todellisen elämän ongelmien” tutkiminen ja sitä kuvaavat sellaiset piirteet kuten dynaamisuus, joustavuus ja vanhojen ajattelutapojen hylkääminen (Grigg, Johnston & Milson, 2003). Poikkitieteellisyys voi pitää sisällään myös tieteiden välistä yhteistyötä (engl. transdisciplinarity) tai monitieteisyyttä tai moniammatillisuutta (engl. multidisciplinarity), jolla tarkoitetaan eri aloja edustavien henkilöiden välistä, yhteistä tavoitetta kohti kulkevaa yhteistyötä (Grigg, Johnston & Milson, 2003; Katajamäki, 2010).

Työelämässä tarvitaan kykyä soveltaa tietoa ja ratkaista erilaisia ongelmia. Valmistuvien tulee oppia sietämään muuttuvia olosuhteita ja epävarmuutta sekä kykyä tarkastella kokonaisuuksia. Koulutuksen yhteydessä tulee siis kehittää aiempaa enemmän ns. metataitoja eri tavoin. (ks. Työ- ja elinkeinoministeriö, 2016). Tarvittavien valmiuksien kehittämisestä palvelevat monialaiset opinnot, jotka haastavat opiskelijoita vuoropuheluun ja yhteistyöhön erilaisissa oppimistilanteissa.

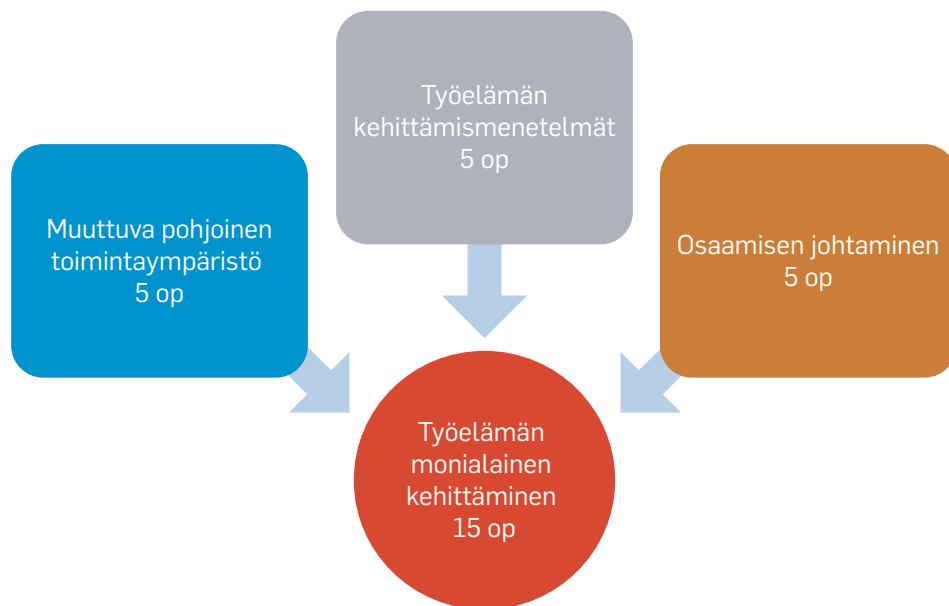
Ylemmät ammattikorkeakoulututkinnot vastaavat eurooppalaisen koulutuksen viitekehysten EQF7 mukaisesti osaamistarpeisiin määriteltyjen kompetenssien kautta (ks. Arene 2010). Kuvatuista yleisistä kompetensseista löytyy perusteita monialaisuuden toteuttamiselle useassa kohdassa. Oppimisen taidoista todetaan mm. että *YAMK-tutkinnon suorittaneen tulee osata monipuolisesti ja tavoitteellisesti kehittää asiantuntijuuttaan myös eri alojen näkökulmista käsin. Tavoitteena on myös, että tutkinnon suorittanut osaa tehdä ratkaisuja huomioimalla sekä yksilön että yhteisön näkökulmat.* Työssään valmistuneen tulee osata edistää tasa-arvoisuutta ja eettisyyttä. Työyhteisöosaamisen osalta todetaan, että opiskelijan tulee osata kehittää työyhteisön toimintaa ja työhyvinvointia sekä kehittää työelämän monialaista viestintää ja vuorovaikutusta. Valmistuneen tulee osata verkostoitua ja luoda kumppanuuksia. Inno-

vaatio-osaamisen osalta voidaan havaita se, että valmistuneen tulee osata uudistaa toimintatapoja yhdistäen eri alojen osaamista.

Edellä poimituista osaamistavoitteista nousee esille useita monialaisuuden tarpeellisuutta tukevia näkökulmia: asiantuntijuuden kehittäminen, erilaisten näkökulmien huomiointi, tasa-arvoisuuden edistäminen, työyhteisön viestinnän kehittäminen, kumppanuuksien ja verkostojen kehittäminen ja toiminnan uudistaminen. Jotta opiskelija saa valmiuksia näitä osa-alueita varten, tulee niiden kehittämiseksi avata mahdollisuuksia YAMK-opintojen yhteydessä. Tähän tarpeeseen Lapin ammattikorkeakoulussa on vastattu monialaisilla opinnoilla ja opinnäytetyöprosessilla.

MONIALAISET OPINNOT

Lapin ammattikorkeakoulun monialaisuus on toteutunut ensi vaiheessa siten, että jokaisen YAMK-koulutuksen opetussuunnitelmaan on sisällytetty yhteensä 15 opintopistettä monialaisia syventäviä opintoja teemalla ”Työelämän monialainen kehittäminen”. Jokaisella opintojaksolla on oma teemansa, ja niiden toteutus on suunniteltu siten, että se tukee opiskelijoiden osaamisen kasvua.

Kuva 2: Monialaiset opinnot Lapin AMKissa

Jokaisella monialaisella opintojaksolla on oma funktionsa oppimisprosessissa. Muuttuva pohjoinen toimintaympäristö –opintojakso toimii johdantona YAMK-opintoihin. Sen yhteydessä opiskelijat perehtyvät laajemmin Lappiin ja sen tarjoamiin mahdollisuuksiin eri osaamisalojen näkökulmista. Lisäksi opintojakson yhteydessä opiskelijat tutustuvat Lapin ammattikorkeakoulun strategiaan ja saavat sitä kautta käsityksen siitä, mitkä teemat on nostettu keskeisiksi Lapin ammattikorkeakoulun aluevaikuttavuuden kannalta. Työelämän kehittämismenetelmät –opintojaksolla opiskelijat saavat valmiuksia opinnäytetyönsä tekemiseen. Osaamisen johtaminen –opintojakso puolestaan perehdyttää erilaisten organisaatioiden toimintaan ja kehittämiseen niissä olevien voimavarojen tunnistamisen avulla.

Taulukko 1: Monialaiset opintojaksot ja niiden keskeiset teemat

Muuttuva pohjoinen toimintaympäristö	Työelämän kehittämismenetelmät	Osaamisen johtaminen
<ul style="list-style-type: none"> • Pohjoinen ympäristö ja olosuhteet • Toimintaympäristön muutokset • Ihmisen ja ympäristön välinen suhde • Pohjoisten toimintaympäristöjen tulevaisuus. 	<ul style="list-style-type: none"> • Työelämän tutkimuksellinen kehittäminen • Osallistavat tutkimus- ja kehittämismenetelmät • Työelämän kehittämisen rahoitusmahdollisuudet • Viestintä työelämän kehittämistehtävissä. 	<ul style="list-style-type: none"> • Osaamisen johtamisen käsitteet ja -menetelmät • Osaamisvajeen- ja tarpeen arviointi • Yksilölliset ja yksikkökohtaiset kehityssuunnitelmat • Innovaatiot osana organisaation kehittämistä • Yrittäjämäinen toimintatapa.

Jokaisen monialaisen opintojakson suunnittelusta ja toteutuksesta vastaa opettajatiimi, joista yksi tai kaksi toimii vastuuopettajana. Muut tiimin jäsenet toimivat opiskelijoista muodostettavien monialaisten pienryhmien tuutoropettajina, joiden tehtävänä on seurata yhtäältä opiskelijoiden toimintaa verkkoympäristössä (GAFE) ja ohjata ryhmäkohtaisten tehtävien tekemisessä. Lisäksi he osallistuvat osaltaan myös arviointiprosessiin. Jokaisen monialaisen opintojakson arvioinnissa on useita elementtejä: tuotosarviointia, prosessiarviointia sekä itse- ja vertaisarviointia.

Monialaisten opintojen toteutustapa noudattaa pääsääntöisesti alla kuvattua prosessia.

Kuvio 2: Monialaisten opintojen toteutusprosessi

Ensimmäinen kontaktikerta koostuu kahdesta päivästä ja toinen, kokoava kontaktikerta on yksipäiväinen tapahtuma. Toteutuksen pääpaino on opiskelijoiden oman aktiivisuuden, osallistumisen ja tekemisen tukemisessa. Opintojaksoa ohjaavat opettajat toimivat prosessin ohjaajina ja oppimisen ohjaajina. Eri teemojen yhteydessä käytettävät ulkopuoliset asiantuntijat tukevat omalta osaltaan oppimisprosessia.

MONT – MONIALAINEN OPINNÄYTETYÖ

Monialaisuus YAMK-opinnoissa näkyy osalla opiskelijoista opinnäytetyöprosessissa. MONT-prosessissa olennaista on poikkitieteellisyys, työelämälähtöisyys ja -läheisyys. Monialainen opinnäytetyö poikkeaa perinteisestä opinnäytetyöstä niin, että opiskelijoiden monialainen yhteistyö ja verkostoituminen korostuvat aiempaa enemmän. Opinnäytetyötulosten viestintään on prosessin aikana ja lopussa kiinnitetty erityistä huomiota. Prosessin aikana opiskelijat esittelevät opinnäytetyönsä vaiheita useita kertoja toimeksiantajille. Monialaisen opinnäytetyöprosessin tausta ja prosessin kulku on kuvattu tarkemmin Mäkimurto-Koivumaan ja Kärnän (2016) kirjoittamassa artikkelissa.

Monialainen opinnäytetyöprosessi alkoi syksyllä 2014 pilotilla ja kaikki prosessissa mukana olleet opiskelijat saivat työnsä valmiiksi ryhmän hyväksymässä aikataulussa (2015). Työt ovat edenneet loppusuoralle myös syksyllä 2015 aloittaneessa ryhmässä, josta on valmistumassa viisi MONT-opinnäytetyötä yhdeksän opiskelijan työn tulokseen. MONT-prosessi jatkuu edelleen; syksyllä 2016 opinnäytetyöprosessi herätti suurta kiinnostusta ja ryhmiin ilmoittautui 30 opiskelijaa. Opiskelijat jaettiin monialaisuuden perusteella kahteen ryhmään, toinen Kemiin ja toinen Rovaniemelle.

Näyttääkin siltä, että monialaisuuden ja opinnäytetyön yhdistäminen kiinnostaa yhä useampia opiskelijoita. Selvitimme syitä tähän kiinnostukseen syksyllä 2016 MONT-prosessin aloittaneilta opiskelijoilta (n = 22). Kysyttäessä syitä, miksi opiskelija valitsi MONTin, vastaukset liittyivät odotuksiin monialaisesta verkostoitumisesta

ja yhteistyöstä. Uusien näkökulmien avautuminen ja muiden alojen parempi ymmärtäminen tulivat myös usein esille. Monialaisen opinnäytetyöprosessin vetovoimiksi mainittiin ryhmäpaineen avulla työn valmiiksi saattaminen sekä tiedossa oleva prosessin aikataulutus. Opiskelijat olivat myös kiinnostuneita temaattisesta toimeksiantosta ja mahdollisuudesta tutustua paremmin Lapin liiton toimialaklustereihin. Vastajaat kokivat myös, että oma toimeksiantaja saa monialaisuuden kautta uusia näkökulmia toimintansa kehittämiseen.

“On mahdollista tehdä jotain sellaista mitä ei luultavasti pystyisi koskaan toteuttamaan oman yrityksensä sisällä”.

Odotukset MONT prosessissa tehtävälle opinnäytetyölle vaihtelivat oman uran kehittymistoiveista monialaisiin verkostoihin sisäänpääsyyn. Kaikki vastaajat odottavat, että monialainen opinnäytetyöprosessi tuo heille uusia oivalluksia, näkemyksiä ja mahdollisuutta käyttää omaa ammattitaitoa laaja-alaisesti työelämän kehittämiseen. Toiveet kohdistuivat uusiin kontakteihin ja verkostoitumiseen oman alan ulkopuolelle.

“Odotan MONTilta uusia asioita, oivalluksia ja näkemyksiä. Odotan yhteisöllisyyttä, draivia, innostusta. Odotan uusia kontakteja ja jotain ihan uutta oman alan ulkopuolelta”.

Opiskelijoilla oli melko selkeä käsitys eroista MONT prosessin ja perinteisellä tavalla tehtävän opinnäytetyön välillä. Suurin osa vastauksista koski opinnäytetyön etenemisprosessia. Vastajaat odottavat, että MONT-prosessi etenee sujuvammin, ryhmältä saa jatkuvasti tukea ja prosessin tavoitteet ovat selkeämmät. Opiskelijat olivat jo prosessin alkuvaiheessa havainneet, että monialaisessa opinnäytetyössä edetään hitaammin kuin perinteisessä opinnäytetyöprosessissa.

“Ehkä hidas/hitaahko, mutta varmasti perille/maaliin vievä tapa tehdä opinnäytetyö”.

Opiskelijat olivat kyselyä tehtäessä olleet noin kaksi kuukautta mukana prosessissa. Kysyttäessä, mitä asioita he ovat prosessissa tähän mennessä oppineet, vastaukset vaihtelivat epävarmuuden sietämisestä antoiisiin keskusteluihin ryhmän kanssa. Opiskelijat kertoivat oppineensa ryhmässä työskentelyä ja erilaisten työvälineiden käyttöä.

“Ryhmässä tekeminen on saanut minua katsomaan asioita eri näkökulmista”.

“Ryhmä innostaa opiskeluun ja keskustelut ovat todella mielenkiintoisia niin tunneilla kuin väliajoillakin, kun monen alan opiskelijat tietoaan ja kokemuksia toisilleen jakavat”.

Prosessin aloitukseen liittyviä odotuksia ja niiden täyttymistä tiedusteltiin myös prosessin loppuvaiheessa, syksyllä 2016 valmistuvilta opiskelijoita (n = 7). MONT-prosessiin he olivat lähteneet sen vuoksi, että kiinnosti monialaisuus, monialaiset ajattelutavat ja näkemykset.

Opinnäytetyöprosessiin liittyvät odotukset olivat liittyneet monialaiseen työskentelyyn ja yhteisiin aikatauluihin. Opiskelijat olivat odottaneet yhteistyötä eri alojen opiskelijoiden kanssa ja yhteisen työn tekemistä sekä erilaista opinnäytetyöprosessia. Kaikkien vastaajien kohdalla odotukset olivat täyttyneet kokonaan tai lähes kokonaan.

“Odotin monialaiselta mahdollisuuden laajentaa omia näkökulmia työelämään ja luoda verkostoa eri alan edustajiin. Nämä odotukset täyttyivät, olen erityisen tyytyväinen lopputulemaan”.

“MONTilta odotin mielenkiinnolla erialojen välistä yhteistyötä. Täytyy myöntää, että eri aloilta sai erilaista näkökantaa opinnäytetyöhön. Odotukseni täyttyi täysin suhteen”.

MONTin eroavaisuudet perinteiseen opinnäytetyöprosessiin olivat tulleet matkan varrella selville monilla eri tavoilla, joista opiskelijat mainitsivat ryhmän merkityksen prosessin aikana ja yhteisten keskustelujen kautta tulleet ajatukset. Opiskelijoilla oli prosessin aikana mahdollisuuksia esitellä työtään eri kohderyhmille, mutta tähän on tarpeen kiinnittää vielä jatkossa huomiota.

“Oletin monialaisen vievän meitä opiskelijoita useisiin eri työryhmiin esittelemään töitämme ja näkemyksiämme, siinä samalla oppien esiintymistä ja verkostotyötä lisää. Tämä toteutuikin melko hyvin, mutta enemmänkin olisi saanut olla”.

Monialainen opinnäytetyöprosessin toiminnassa korostuu ryhmän toiminta. Opiskelija oli opinnäytetyöprosessin loppuvaiheessa reflektoinut seuraavaa:

“Perinteinen tapani työskennellä olisi ehkä paremmin palvellut minua, sillä olen tottunut kirjoitustöitä tekemään hyvinkin itsenäisesti”.

Toinen opiskelija kirjoitti monialaisesta prosessista seuraavaa:

“Ajattelin, että monialainen prosessi etenee järjestelmällisesti vaihe vaiheelta ryhmän tukea hyödyntäen. Prosessi on edennyt ajatukseni mukaisesti ja olen erityisen tyytyväinen”.

MONT-prosessin aikana opittuja asioita olivat mm. laaja-alaisuus, verkostoituminen, tiimityö ja mahdollisuus hyödyntää eri alojen näkemyksiä. Vastaukset olivat kaikki hyvin samansuuntaisia. Prosessin alkuvaiheessa kirjoittamiseen liittyvä tekniikka ja

alusta (GAFE) olivat aiheuttaneet lisätyötä ja siihen tulee jatkossa kiinnittää erityistä huomiota.

Opiskelijat toivat prosessin kehittämiseen vastauksillaan arvokasta tietoa. Toisaalta prosessi on onnistunut siinä, että prosessiin liittyvät asiat ryhmän toiminnasta, prosessin kulusta ja verkostoitumisesta ovat jo alkuvaiheessa kaikkien opiskelijoiden tiedossa. Oppimiskokemukset kohdistuivat myös näihin osa-alueisiin. Kehitettävääkin löytyy vastausten joukosta. Ryhmätyötaidot korostuvat pitkän prosessin aikana. Myös prosessiin sitoutuminen ovat erilaisia kuin perinteisellä tavalla tehtävässä opinäytetyössä.

MONIALAISUUDEN KOKEMUKSET OPINTOJAKSOILLA JA TULEVAISUUS

Monialaisia opintojaksoja on toteutettu aikaisemmin kuvatulla tavalla kaksi kierrosta. Opiskelijoilta on kerätty opintojaksopalautetta jokaiselta toteutuskerralta. Monialaista toteutustapaa on kommentoitu mm. näin:

“Opin työskentelemään eri alojen työntekijöiden kanssa entistä paremmin. Vuorovaikutus ja kommunikointi kasvoivat.”

“Monialaisuus tuo uusia monipuolisia näkökulmia oppimistehtäviin.”

“Sain hyviä näkemyksiä toisten alojen opiskelijoilta. Ryhmätyöskentely ja roolit siinä toimivat todella hyvin.”

Toki, jotkut mainitsivat myös monialaisen opiskelun haasteista:

“Haastavaa tehdä ryhmätöitä monialaisessa porukassa kun ajattelu ja toimintatavat poikkeavat toisistaan.”

Myös opintojaksojen sisältö on koettu hyödylliseksi muiden opintojen ja tulevien tehtävien kannalta:

“Tarpeellinen kurssi työelämän kehittämismenetelmistä työelämää ajatellen.”

Kehittämiskohteina on nostettu esille mm. kontaktipäivien sisältö, joka on ajoittain koettu raskaaksi useiden esitelmien vuoksi. Lisäksi opiskelijat ovat kokeneet, että he eivät saa riittävästi palautetta oppimistehtävistään. Edelleen opiskelijat ovat ehdottaneet, että ryhmätöitä varten kootut ryhmät voisivat olla pienempiä. Palautteiden perusteella on tehty joitakin muutoksia opintojaksoihin, mutta edelleen niiden toteuttamisessa on kehitettävää. Sähköisten ympäristöjen käyttöön voi liittyä teknisiä haasteita, jotka hankaloittavat opiskelijoiden työtä tarpeettomasti.

MONT-prosessi jatkuu nyt alkaneiden ryhmien kanssa Kemissä ja Rovaniemellä. MONT 2016 - 2017 toteutetaan jälleen yhteistyössä toimialaklustereiden kanssa. Seuraava kehittämishaaste monialaisten opinnäytetöiden kohdalla liittyy syksyllä 2017 alkavaan monialaiseen Digiajan palvelujohtaminen -koulutusohjelmaan, jossa opetus tapahtuu lähes täysin virtuaalisesti.

LÄHTEET

- Arene ry 2010. Auvinen, Pekka - Heikkilä, Johanna - Iloa, Hanna - Kallioinen, Outi - Luopajarvi, Timo - Raij, Katariina - Roslöf, Janne (työryhmä). Suositus tutkintojen kansallisen viitekehysten (NQF) ja tutkintojen yhteisten kompetenssien soveltamisessa ammattikorkeakouluissa. Verkkodokumentti <http://web.novia.fi/sbok2014/files/kompeten-ser/Allmanna_kompetenser.pdf> Päivitetty 23.2.2010.
- Grigg L. & Johnston R. & Milson N. 2003. Emerging issues for cross-disciplinary research: conceptual and empirical dimensions. Viitattu 16.9.2016 http://www.dest.gov.au/sectors/research_sektor/publications_resources.
- Katajamäki, E. 2020. Moniammatillisuus ja sen oppiminen. Tapaustutkimus ammattikorkeakoulun sosiaali- ja terveystieteiden osastolta. Acta Universitatis Tamperensis 1537. Tampereen Yliopistopaino Oy - Juvenes Print: Tampere.
- Mäkimurto-Koivumaa, S. & Kärnä, V. 2016. YAMK MONT - uusi tapa tehdä ylempien ammattikorkeakoulututkintojen opinnäytetöitä. Teoksessa Yhteisopettajuus Lapin ammattikorkeakoulussa - näkökulmia ja käytänteitä oppimisen organisointiin. Helena Kangastie (toim.). Opetus ja oppiminen 8/2016.
- Nicolescu, N. 2013. The Transdisciplinary Evolution of the University Condition for Sustainable Development. Centre International de Recherches et études Transdisciplinaires. Viitattu 16.9.2016 <http://ciret-transdisciplinarity.org/bulletin/b12c8.php> - Dernière mise à jour : Samedi, 20 Octobre 2012 14:50:04.
- Työ- ja elinkeinoministeriö 2016. Yrityskatsaus 2016, Uudistuminen yritysten kasvun vauhdittajana. Elinkeino- ja innovaatio-osasto. Viitattu 19.9.2016 www.tem.fi.

Kehittämisasiantuntijuus fokuksessa

KEHITTÄMISASIAN TUNTIJUUS YAMK:SSA

Ylemmät AMK-tutkinnot ovat työelämän kehittämiseen tähtäviä tutkintoja, joiden perusta on työelämän tarpeissa ja joiden opinnot toteutetaan läheisessä yhteydessä työelämään. Käytännössä tutkintoihin liittyvät opinnot ja kehittämisprojektit suunnitellaan yhdessä työnantajaedustajien kanssa. Tutkinnon suorittaneet sijoittuvat työelämässä tyypillisesti mm. kehittäjiksi, esimiehiksi ja muutosjohtajiksi. (OKM 2015; Lampinen & Turunen 2015.) Opetus- ja kulttuuriministeriön (2015) mukaan ylempien AMK-tutkintojen työelämän kehittämistavoitetta tulee edelleen parantaa, sillä niillä nähdään olevan mahdollisuuksia nykyistä merkittävämpään asemaan työelämän ja työpaikkojen kehittämisessä. Työelämän kehittämisasiatuntijuutta vahvistamalla vastataan Työelämän kehittämisstrategian visioon, jonka mukaan suomalainen työelämä on Euroopan parasta vuoteen 2020 mennessä. Strategian mukaan Suomen kilpailukyvyyn sekä hyvän työelämän mahdollistajia ovat jatkossa innovoinnin ja tuotavuuden sekä luottamuksen ja yhteistyön vahvistaminen, osaavan työvoiman sekä työntekijöiden ja työyhteisöjen terveyden ja hyvinvoinnin varmistaminen. (Työelämän kehittämisstrategia vuoteen 2020.)

Arenen raportti (2016) analysoi YAMK-koulutuksen vaikuttavuutta. Yksilön kannalta YAMK-koulutus nähdään urakehitystä edistävänä ja työllistävänä tutkintona, jolle ominaista ovat työelämälähtöisyys, tieteellinen tieto ja kehittämisosaaminen. Lapin AMK:n monialaiset ja joustavat toteutustavat vahvistavat verkostoitumista. TKI-integraatio, työelämäläheiset kehittämistehtävät sekä työelämäorientoituneet opiskelijat ja opettajat takaavat relevantin osaamisperustan. Työ- ja elinkeinoelämän kannalta käytännönläheinen ja tarvelähtöinen maisteritason osaaminen uudistaa työelämää. Opiskelija kehittää omaa työyhteisöään läpi opiskelun. YAMK-koulutukset vahvistavat alueellisia osaamiskeskittymiä ja TKI-toimintaa ja kytkeytyvät Lapin AMK:n strategiaan painoaloihin. Yhteiskunnallisen vaikuttavuuden kannalta katsottuna aikuisten työelämälähtöisen maisteritasoisen tutkinnon suorittaneet sijoittuvat nopeasti työelämään tuoden osaamisen hyödyntämiselle ja koulutuksen vaikutavuudelle erinomaiset lähtökohdat.

Lapin ammattikorkeakoulun YAMK-yksikön työntekijätiimin ja opiskelijoiden työelämän kehittämisasiatuntijuus on vuosien varrella muodostunut YAMK-toiminnan perustaksi, joka ohjaa vahvasti opintojen sisältöjä. Kehittämisasiatuntijuus ei synny eikä edelleen kehity itsestään, vaan se vaatii jatkuvaa itsensä ja toisten haas-

tamista entistä parempaan kehittämisasiantuntijuuteen. Tätä toteutetaan Lapin AMK:n YAMK-yksikössä muun muassa järjestämällä YAMK-tiimiläisten kesken lukukausittaiset kehittämispäivät, joissa fokuksena on työelämän kehittämisasiantuntijuuden syventäminen sekä tiimiläisten omassa että YAMK-opiskelijoiden toiminnassa. Mikään työryhmä ei kuitenkaan kehity toiminnassaan entistä paremmaksi yksin, ilman monipuolisia sidosryhmiä ja heidän toimintaa koskevia näkemyksiään ja kehittämisideoitaan. YAMK:ssa tätä potentiaalia hyödynnetään järjestämällä vuosittain YAMK-tiimin sekä toiminnassa läheisesti mukana olevien sidosryhmien välisiä YAMK-toiminnan kehittämispäiviä. Tässä artikkelissa esitellään YAMK-tiimin omien kehittämispäivien antia maaliskuulta 2015 ja huhtikuulta 2016 sekä saman vuoden elokuulta sidosryhmien kanssa yhdessä tuotettuja ideoita YAMK-toiminnan kehittämisasiantuntijuuden lisäämiseksi lähitulevaisuudessa.

TULEVAISUUDEN KEHITTÄMISASiantuntijuuden jäljillä

Maaliskuussa 2015 Ranualla pidettiin kehittämistyöpaja, jossa ideoimassa olivat tutkimus- ja kehittämisjohtaja Eero Pekkarinen ja YAMK-päällikkö Veikko Kärnä sekä yliopettajat Kaarina Kantele, Outi Törmänen, Soili Mäkimurto-Koivumaa ja Esa Jauhola. Työpajassa hahmoteltiin Lapin YAMK-koulutuksen tavoitetilaa vuonna 2020 ja 2030. Visioksi määriteltiin ”Älykäs arktinen etäisyyksien haltija”, ja toiminnalliseksi tavoitteeksi asetettiin seuraavien teemojen mukaiset koulutukset: luontovoimaa, tietovoimaa, hyvinvoimaa ja elämänvoimaa. Keskeistä näille olisi monialainen kehittämistoiminta, joka vaikuttaa sekä opiskelijan, työyhteisön että alueen hyvinvoinnin edistämiseen. Näiltä pohjilta ideoitiin myös vuonna 2017 alkavaksi suunniteltu Palvelutalouden johtaminen, joka toteutuessaan vastaisi alueen ja tulevaisuuden monialaisiin osaamishaasteisiin.

Huhtikuussa 2016 pidettiin Luostolla seuraava kehittämistyöpaja, jossa lähdettiin liikkeelle näistä toimintaympäristön muutoksista:

- Digitalisaatio
- Geopolitiikka
- Arktisen alueen rooli
- Suomen laman jatkuminen
- Pohjoisen väestöpohjan kapeneminen
- Uudet ”kansainvaellukset”
- Kiertotalous ja uudet hankkeet
- Sote-uudistus

Kuva 1.
Vierailu Ranuan eläintarhaan
(Eero Pekkarinen).

Kyseiset muutokset asettavat monenlaisia osaamishaasteita, joihin YAMK-koulutuksen kehittämiseksi pitää vastata. Tässä työpajassa esille nostettiin erityisesti monialaisuus, verkostoituminen ja ennakointi. Muutosten pohjalta tarkasteltiin myös, mikä merkitys näillä tekijöillä on YAMK-koulutukseen; mitkä tukevat ja mitkä voivat haastaa koulutusten toteuttamista tulevaisuudessa. Lapin yliopiston tulo ammattikorkeakoulun omistajaksi voidaan hyödyntää, kun olemme itse aktiivisia yhteyksien luomisessa. Meidän tulee pohtia erityisesti sitä, miten voimme vahvistaa rooliaamme työelämän kehittäjänä. Lisäksi meidän pitää löytää koulutuksemme keskeinen tavoite: me tuskin koulutamme tutkijoita vaan lähinnä työelämän kehittäjiä. YAMK-koulutusten roolia tulee saada vahvistettua osaamisaloilla. Ammatillisen tohtorintutkinon aikaansaaminen vahvistaisi asemiamme koulutuskentässä. Keskusteluissa nousi esille se, että tulevaisuudessa moniosajien tarve kasvaa. Markkinoinnin näkökulmasta voisimme selvittää mahdollisuutta tarjota opiskelijoillemme alueen tuottamia lisäpalveluita (yhteistyö matkailuyritysten kanssa, majoitusmahdollisuudet, muut tapahtumat). Ehkä voisimme jopa järjestää työpajoja tunturissa. Alueen tarjoamia palveluita pitäisi selvittää ja viestiä jo tulevan syksyn orientaatiopäivien yhteydessä.

Kuva 2. Luostolla oppimassa valjakoiden johtamista ja yhteistyötä (Veikko Kärnä).

Päivien tuotoksena syntyi suunnitelma vuoden 2020 YAMK-koulutuksista ja siitä, miten pääsemme visioon 2030, miten Lapin YAMK:sta tulee älykäs arktinen etäisyysien haltija. Polun hahmottamista varten koostettiin osaamisalakohtaisia ja olemassa olevien koulutusten erilaisia yhdistelmiä Ranuan tavoitetilan pohjalta. Ranualla ideoituihin teemoihin lisättiin Kansainvälinen YAMK, joka kokoaisi opiskelijoita esimerkiksi liiketaloudesta, matkailusta ja tekniikasta.

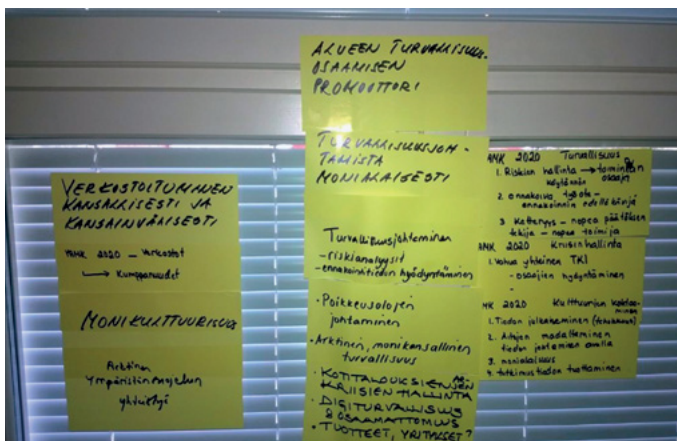
Vuosi 2020 on välietappi pitkän aikavälin suunnittelussa ja toteutuksessa. Monialaisen yhteistyön lisääntyessä voidaan siirtyä yhteiseen polkuun ja tarjottimeen, jossa opiskelijat itse kokoavat omat opintonsa siten, että viimeistään vuonna 2030 Lapin YAMK:ssa on vain yksi kaikille yhteinen YAMK-koulutus (maisteri YAMK). Keskeisenä tekijänä tavoitteiden toteutumisessa olisi ns. kehittäjäkoulu, jonka suunnittelua jatketaan seuraavissa työpajoissa.

Kuva 3. Kukkolankosken kehittämistyöpaja elokuussa 2016 (Esa Jauhola).

Kukkolankosken kehittämispäivä pidettiin elokuussa 2016. Mukana oli runsain mitoin YAMK:n sidosryhmäläisiä. Päivän teeman mukaisesti osallistujille annettiin tehtäväksi ideoida Lapin AMK:n strategiasisältöihin perustuvaa YAMK:n työelämäkehittäjän roolia ja tehtäviä lähitulevaisuudessa.

Yhteisen pohdinnan ja ideoinnin perusteella strategian painoaloista etäisyyksien hallinnan tarkastelu tuotti neljä tavoiteltavaa teemaa: kansainvälisyys, etäjohtaminen, TKI-osaaminen sekä etämenetelmiin rohkaisu. YAMK:n kansainvälisyyteen perustuvan kehittämisasiantuntijuuden tulee perustua lähitulevaisuudessa hyvään kaukaa ohjaamisen ja johtamisen logistiikkaan sekä tietoisuuteen erilaisista globaalien virtuaalitodellisuuden vaikutuksista. Etäjohtamisessa YAMK:n tehtävänä on ikäjohtamisen hallinnan, palvelutoiminnan sekä monialaisuus-johtamisen kehittäminen. TKI-osaamisessa YAMK:n kehittämisasiantuntijuuden tehtävänä on puolestaan sopeuttaa ihmisiä digitalisaation ja siihen liittyvien uusien työkalujen hallittuun käyttöön. Myös eri kansalaisryhmien välisen digisyrjäytymisen mahdollisuus on otettava huomioon jatkuvasti digitalisoituvassa maailmassa. Etämenetelmien rohkaisuun perustuvassa kehittämisasiantuntijuudessa YAMK:n tehtävänä pidetään muun muassa etä- ja lähityön sosiaalisen tasapainon huomioimista sekä kuljetusverkkojen optimointia.

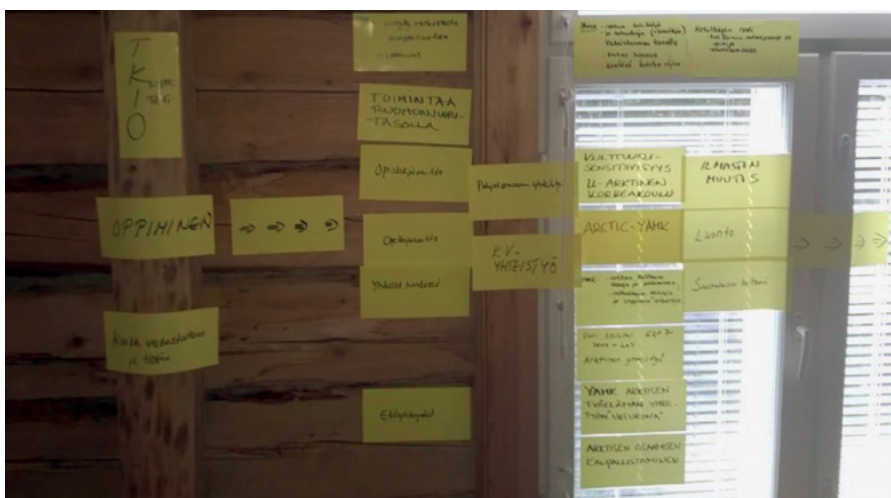

Kuva 4. YAMK turvallisuusosaamisen kehittämisasiantuntijana (Mika Petäsno).

Turvallisuusosaamisen tarkastelu tuotti YAMK:lle kehittämisasiantuntijan roolin turvallisuusosaamisen promoottorina sekä tehtävän kansallisena ja kansainvälisenä verkostoitujana (kuva 4). Turvallisuusosaamista pidettiin tarkasteluissa kaikki strategian painoalat läpileikkaavana sisältönä.

YAMK:n rooli alueen turvallisuusosaamisen promoottorina tulee lähitulevaisuudessa perustaa monialaisen turvallisuusjohtamisen koulutuksiin, joiden sisältöjä ovat muun muassa erilaiset riskianalyysit, poikkeusolojen johtaminen, kotitalouksien arjen kriisien hallinta, digiturvallisuus ja osaamattomuus sekä arktinen, monikansallinen turvallisuus. Promoottorin roolissa YAMK nähdään turvallisuuden osalta riskien hallinnan käytännön toimien osaajana, ennakoinnin edelläkävijänä sekä ketteränä ja nopeana päätöksentekijänä. YAMK:n rooli kriisinhallinnan kehittämisasiantuntijana perustuu osajien hyödyntämiseen, vahvaan TKI-toimintaan, erilaisten kulttuurien kohtaamiskykyyn sekä tiedon julkaisemisen tehokkuuteen. Kansallisen ja kansainvälisen verkostoitumisen tulee kohdentua olemassa olevien sekä uusien kumppanuuksien syventämiseen, monikulttuurisuuteen sekä ympäristönsuojelun arktiseen yhteistyöhön.

Kehittämispäivä tuotti strategian kolmannen painoalan, luonnonvarojen älykkään käytön edistämiseen perustuen YAMK:lle kehittämisasiantuntijan roolin olosuhteosaajana ja ennakoijana, jonka tavoitteena on viisas luonnonvarojen käyttö osana monikulttuurista toimintaympäristöä. YAMK:a pidetään lähitulevaisuudessa luonnonvarojen käytön konfliktien ratkaisijana, tiedolla johtajana, ekosysteemipalveluiden vahvana ja vastuullisena edelläkävijänä sekä eettisen johtamisen vahvana osaajana, jonka kehittämisasiantuntijuutta tulee hyödyntää luonnon eri käyttömuotojen yhteensovittamisessa sekä luonnonvaroihin pohjautuvan liiketoiminnan kehittämisessä. YAMK nähdään tässä yhteydessä myös toimijana, jolla on tarve ja mahdollisuus toimia luonnonvarojen käytön osalta vahvana pohjoismaisen yhteistyön edistäjänä.

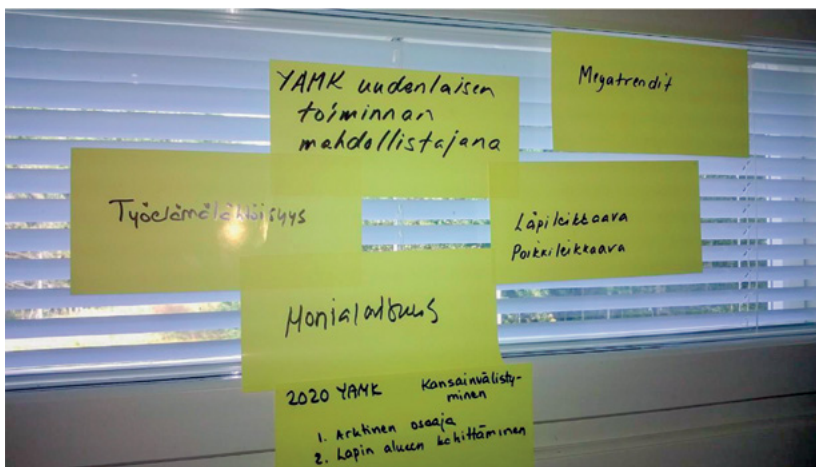

Kuva 5. YAMK arktisen yhteistyön ja pohjoisen rajaosaamisen kehittämisasiantuntijana (Mika Petäsnoero).

Arktiseen yhteistyöhön ja pohjoiseen rajaosaamiseen perustuva kehittämisideointi tuotti YAMK:lle kehittämisasiantuntijan roolin pohjoisena tutkimus-, kehittämis-, innovaatio- ja opetustoiminnan rohkeana kansallisen tason kehittäjänä, joka hakee kasvua ja jonka toimintaa ohjaa kestävä kehitys (kuva 5).

YAMK:n rooli kehittäjänä on lähitulevaisuudessakin keskeinen ja siinä korostuvat pohjoinen kulttuurisensitiivisyys sekä arktisen kulttuurin johtamisosaaminen. YAMK:lle kaavailaan vahvaa roolia arktisen työelämäyhteistyön osaamisen veturina sekä arktisen osaamisen kaupallistamisen edistäjänä, joka huomioi kehittämistoiminnassaan esimerkiksi saamelaisen kulttuurin, luonnon sekä ilmastonmuutoksen erityistarpeet. Tällaista roolia vahvistetaan muun muassa uusilla kansallisilla, pohjoismaisilla sekä kansainvälisillä kumppanuusverkostoilla, näiden yhteishankkeilla, opiskelija- ja opettajavaihoilla sekä etäyhteyksien entistä laajemmalla käyttöönotolla.

Edelleen Lapin AMK:n strategian kaikkia painoaloja läpileikkaava palveluliiketoiminnan ja yrittäjyyden ulottuvuuden tarkastelu tuotti YAMK:lle kehittämisasiantuntijan roolin uudenlaisen toiminnan mahdollistajana, jonka toimintaa ohjaa työelämälähtöisyys, toiminnan läpileikkaavuus ja monialaisuus sekä erilaiset yhteiskunnalliset megatrendit (kuva 6).

Kuva 6. YAMK palveluliiketoiminnan ja yrittäjyyden kehittämisasiantuntijana (Mika Petäsnoro).

Tällaisessa roolissa YAMK nähdään lähitulevaisuudessa innovaatiotoiminnan testaajana ja innovaatioiden edelleen kehittäjänä sekä arktisena osaajana, jonka tärkeänä tehtävänä on koko Lapin alueen kehittäminen. Tätä vahvistaakseen YAMK:n tulee pyrkiä toteuttamaan esimerkiksi monialaisia kansainvälisiä hankkeita, kansainvälisiä koulutusvientä sekä YAMK-osaamisen kaupallistamista (esimerkiksi erikoistumisopinnot). Myös tulevaisuudessa YAMK tulee nähdä suomalaisen yrittäjyyden

toimintaa tukevana kehitysyksikkönä ja yrittäjyysosaamisen kehittämistarpeen ennakkoijana.

TULEVAISUUDEN KEHITTÄMISASIAINTUNTIJUUS YAMK:SSA

YAMK-koulutuksen lähtökohtana on jatkuva kehittämistoiminta. Kunkin opintojakson oppimistehtävissä teoriaa sovelletaan opiskelijan omaan työorganisaatioon ja opinnäytetyö on omalle työpaikalle tai pohjoista toimintaympäristöä palveleva kehittämistehtävä. Tutkimus- ja kehittämismenetelmiä opiskellaan ja pohditaan yhteisissä opinnoissa ja moni opiskelija tekee opinnäytetyönsä monialaisessa ryhmässä. Halutessaan opiskelija voi myös osallistua Lapin AMK:n TKI-hankkeisiin ja tehdä niiden puitteissa opintoja ja opinnäytetyön. Yliopettajat voivat myös koota opiskelijaryhmän kehittämään jotain pohjoista aluetta laajemmin palvelevaa toimintaa. Kansainvälisen verkostojen myötä kehittämistoimintaa voidaan myös tehdä yhteistyössä ulkomaisten kumppaniyliopistojen opiskelijoiden kanssa.

Keskeistä kehittämisasiantuntijuuden jatkuvassa edistämisessä ovat hyvä yhteistyö Lapin AMK:n muiden toimijoiden sekä alueen yritysten, julkishallinnon organisaatioiden ja kolmannen sektorin kanssa. Tämä, samoin kuin kansainvälinen yhteistyö vaativat YAMK-yksikön aktiivisuutta ja henkilökunnan oman osaamisen ylläpitoa ja jatkuvaa kehittämistä.

LÄHTEET

- Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry. 2016. Ammattikorkeakoulujen maisterikoulutus osaamisen uudistajana ja kansallisena koulutusinnovaationa. Viitattu 26.9.2016 <http://arene.fi/fi/ammattikorkeakoulut/vaikuttavuus/yamk-rake-selvitys>
- Lampinen, M. & Turunen, H. 2015. YAMK-koulutus vahvaksi TKI-vaikuttajaksi. Tampere: Tammerprint Oy.
- Lapin ammattikorkeakoulun YAMK-yksikön kansainvälistymissuunnitelma 2016-2020.
- Opetus- ja kulttuuriministeriö. 2015. Suomi osaamisen kasvu-uralle. Ehdotus tutkintotavoitteista 2020-luvulle. Opetus- ja kulttuuriministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2015:14.
- Työelämän kehittämisstrategia vuoteen 2020. Viitattu 3.10.2016 http://www.tyoelama2020.fi/files/35/tyoelaman_kehittamisstrategia_final.pdf

Kansainvälinen toiminta

YAMK JA KANSAINVÄLISTYMINEN

Lapin ammattikorkeakoulun kokonaisstrategiassa kansainvälistyminen näkyy hyvin keskeisesti eli siihen sisältyy lupaus arktisen alueen kehittämistä yhdessä suomalaisten ja ulkomaisten toimijoiden kanssa. Tämän artikkelin tarkoituksena on kertoa Lapin AMK:n ylemmän ammattikorkeakoulutuksen (YAMK) kansainvälistymistä ja hahmottaa sen tulevaisuutta.

Lapin AMK muuttuvassa pohjoisessa toimintaympäristössä

Pohjoinen toimintaympäristömme muuttuu digitalisaation, taloudellisten ja poliittisten kehityskulkujen, ilmastonmuutoksen, vihreän talouden ja globalisaation seurauksena. Myös organisaatorakenteet, rahoitusmarkkinat, liiketoimintamallit ja työn rooli muuttuvat. Verkostot muuttuvat alati muokkautuviksi ekosysteemeiksi ja yritysaloiksi, joissa yhteistyössä etsitään luotettavia kumppaneita ja uusia luovia ratkaisuja. Myös yrittäjyys saa näiden trendien ansiosta uusia muotoja. Yksilön kannalta keskeistä on verkostoituminen ja viestintäosaaminen.

YAMK-yksikkö pyrkii omalla toiminnallaan vastaamaan näihin haasteisiin kehittämällä uusia oppimismenetelmiä ja –ympäristöjä sekä verkostoitumalla paikallisten ja kansainvälisten yritysten ja korkeakoulujen kanssa.

Lapin ammattikorkeakoulun visiona on olla pohjoinen edelläkävijä eli Lapin AMK:n painoaloilla arktisen osaamisen edelläkävijä sekä kansainvälisesti arvostettu kouluttaja, kehittäjä ja kumppani. Toiminta-ajatus ”arktisuudesta elinvoimaa” tarkoittaa, että Lapin AMK jalostaa muuttuvan toimintaympäristön vahvuuksista ja mahdollisuuksista osaamista ja elinvoimaa pohjoisten toimijoiden tarpeisiin. (Lapin AMK 2014.)

Lapin amk:n kansainvälistymissuunnitelma pohjautuu strategisille painopistealueille, joita ovat palveluliiketoiminta ja yrittäjyys, turvallisuusosaaminen, luonnonvarojen älykäs hyödyntäminen, etäisyyksien hallinta sekä arktinen yhteistyö ja rajaosaaminen. Lapin AMK:n kansainvälistymissuunnitelman yleisiä tavoitteita vuosille 2016 – 20 ovat kansainvälisten avainkumppanuuksien avaaminen ja vahvistaminen, kansainvälisen yhteistyön lisääminen, opetussuunnitelmien kansainvälistäminen,

liikkuvuuskokemusten lisääminen sekä näkyvyyden ja maineen parantaminen. (Lapin AMK 2016.)

YAMK-KOULUTUKSEN OMINAISPIIRTEET

YAMK-koulutuksilla on omat erityispiirteensä, joiden vuoksi ne eroavat muusta koulutuksesta. Ensinnäkin se on aikuiskoulutusta, jossa opiskelijoilla tulee olla aiempi soveltuva korkeakoulutus ja vähintään kolmen vuoden työkokemus. Opiskelijoiden ikä vaihtelee 24:stä 58 ikävuoteen ja opintojen aikana he joutuvat jakamaan aikansa opiskelun, työn ja muun elämän kesken. Toiseksi opintojaksojen kehittämistehtävien ja opinnäytetyön tarkoitus on kehittää oman työorganisaation osaamista ja prosesseja eli tukea paitsi opiskelijan omaa, myös työpaikan ja samalla alueen kehittymistä. Kolmanneksi koulutuksen avulla kehitetään työelämässä tarvittavia avainkompetensseja, kuten johtamis- ja esimiestaitoja, tiimityötaitoja sekä kriittistä ja strategista ajattelua.

Tämän päivän ja tulevaisuuden maailmassa kansainvälisyys koskee jokaista ja kansainvälisissä toimintaympäristöissä toimiminen on perusedellytys sekä yksilön että työelämän menestykselliselle toiminnalle. Yritysten tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminta (TKI) tehdään myös enenevässä määrin verkostoissa ulkomaisten kumppaneiden kanssa. Täten YAMK-opiskelijalle kansainvälinen verkostoituminen, ennakointikyky sekä moni- ja laaja-alainen ajattelu ja osaaminen ovat merkittäviä kilpailuetuja, joita opiskelun YAMK:ssa tulee tukea ja edistää.

YAMK-yksikkö pyrkii omalla kehittämistoiminnallaan vastaamaan muuttuvan pohjoisen toimintaympäristön asettamiin haasteisiin. Lapin amk:n TKI-toiminta on pitkän aikaa ollut kansainvälistä ja vuodesta 2007 alkaen ohjelmassa on ollut englanninkielinen International Business Management –koulutus (Master of Business Administration).

YAMK-koulutuksessa keskeisiä kompetensseja ovat yllä mainittujen lisäksi luovuus, yhteistyö ja kommunikointi kognitiivisia taitoja unohtamatta. Strateginen ajattelu ja kansainvälisyysosaaminen sisältyvät näihin ja koskevat myös opettajia ja muuta henkilökuntaa.

Ammattikorkeakoulun koulutuksen lähtökohtana on käytännön- ja työelämälähtöisyys ja soveltuva tutkimus. International Business Management -koulutuksen (IBM) tavoitteena on antaa monialainen ja monikulttuurinen osaaminen kansainvälisen liiketoiminnan tehtäviin pyrkiville ja näissä tehtävissä jo toimiville ammattilaisille. Alueen yrityksille tavoitteena on tuottaa kansainvälistymistä tukevia konkreettisia kehitysohjelmia ja tiivistä vuorovaikutusta opetukseen ja opiskelijoihin ohjelman eri vaiheissa. Käytännössä yhdeksi vahvuudeksi on noussut myös opiskelijoiden keskinäinen verkostoituminen ja toisten kokemuksista oppiminen.

Kansainvälistyminen on edellytys koko Suomen talouden kehitykselle. YAMK-koulutus antaa hyvät valmiudet toimia kansainvälisessä ympäristössä, koska IBM-

opetussuunnitelman lisäksi sekä opettajat että opiskelijat ovat kansainväliseen toimintaan suuntautuneita ja koulutuksen aikana tehdään yhteistyötä ulkomaisten korkeakoulujen kanssa. Suurin osa opiskelijoista on kansainvälisissä tehtävissä toimivia suomalaisia, mutta mukana on myös venäläisiä, hollantilaisia, ranskalaisia, unkarilaisia, ukrainalaisia, itävaltalaisia, ghanalaisia, egyptiläisiä, brasilialaisia ja kiinalaisia opiskelijoita. Moni heistä asuu ja työskentelee Suomessa. Monikulttuurisuus tulee tutuksi ikään kuin sivutuotteena, vaikka toki asiaa käsitellään myös opinnoissa.

YAMK-KOULUTUKSEN KANSAINVÄLISTÄMINEN

Digitalisoituminen muuttaessa työelämän rakenteita ja organisaatioiden toimintaa myös osaamishaasteet muuttuvat. Monikulttuurisuus- ja kieliosaaminen ovat nousseet erittäin vahvasti esille. Muun muassa nämä seikat on huomioitu YAMK:n kansainvälistymissuunnitelmassa, joka on laadittu vuosille 2016 – 2020.

Tavoitteena on, että opiskelija valmistuttuaan osaa toimia kansainvälisissä toimintaympäristöissä, kykenee kansainväliseen viestintään työtehtävissään ja toiminnan kehittämisessä, ja osaa ennakoida kansainvälisyyskehityksen vaikutuksia ja mahdollisuuksia omalla ammattialallaan. Tavoitteena on lisäksi, että opiskelija kykenee ajattelemaan omaa kokemuspiiriään laajemmin, hänellä on laajat verkostot yli toimialojen, hän toimii monenlaisissa yhteisöissä riippumatta sijainnista tai kielestä, hän seuraa globaalia mediaa sekä oppii ja kasvattaa taitojaan myös vapaa-ajalla.

YAMK-yksikön tavoitteena on olla monialaisesti kansainvälisissä verkostoissa toimiva aktiivinen koulutus- ja tutkimustoiminnan kehittäjä. Kansainvälinen toiminta perustuu Lapin amk:n strategian mukaiseen kansainvälistymissuunnitelmaan. YAMK:ssa toimintaa koordinoi YAMK-yksikön päällikkö yhdessä yliopettajien kanssa. Toiminnalle on rakennettu seuranta- ja arviointijärjestelmä.

Tavoitteiden saavuttamiseksi YAMK:n kansainvälisen toiminnan kehittäminen pohjautuu aikataulutettuun suunnitelmaan, jonka keskeisiä osa-alueita ovat alueellisen kv. yhteistyön edistäminen yhdessä työelämän kanssa, alakohtaisten ja yhteisten kansainvälistymistä tukevien opintokokonaisuuksien suunnittelu ja toteuttaminen, sekä kansainvälisten verkostojen kehittäminen. Näissä verkostoissa toteutetaan oppimisympäristöjen ympärille rakennettuja opintokokonaisuuksia ja pohjoista toimintaa aluetta palvelevaa tutkimus- ja kehittämistoimintaa. Lisäksi tavoitteina kulttuuri- ja viestintäosaamisen vahvistaminen, monimuotoisen opiskelija- ja opettajavaihtojärjestelmän kehittäminen sekä YAMK:n profiilin ja YAMK-opettajien osaamisen vahvistaminen.

Lapin AMK:ssa on toteutettu laaja opetussuunnitelmien uudistustyö. Toimintasuunnitelmassa on sovittu, että opetussuunnitelmiin sisällytetään alakohtaisia ja monialaisia vieraskielisiä opintojaksoja tai -kokonaisuuksia. Lisäksi ulkomaisten kumppanikorkeakoulujen kanssa suunnitellaan ja toteutetaan pitkäjänteistä koulutusyhteistyötä, järjestetään Lapissa tai ulkomailla viikon mittaisia intensiivijaksoja, jotka

ovat osa laajempaa opintojaksoa. YAMK osallistuu myös aktiivisesti UArctic –teemaryhmien toimintaan. Suurena haasteena on Joint ja double degree –yhteistyö. YAMK-yksikkö on saanut useita pyyntöjä ulkomailta yhteisten koulutusten kehittämiseksi ja syksyllä 2016 suunnittelu käynnistyikin. Haasteina ovat erilaisten oppimisfilosofioiden ja -menetelmien lisäksi koulutusten erilaiset laajuudet. Suomessa alempi ammattikorkeakoulututkinto kaupan alalla on 210 opintopistettä (Suomen duaalimallin takia), kun taas useissa yhteistyömaassa sen on 180 opintopistettä Bolognan prosessin mukaan.

Tutkimus- ja kehittämistoiminnassa suunnitellaan ja toteutetaan työelämälähtöisiä alueen organisaatiota ja pohjoisen toiminta-alueen kansainvälistymistä tukevia monialaisia kehittämishankkeita, jotka samalla edistävät opiskelijoiden ja YAMK-yksikön osaamisen kehittymistä. Nämä hankkeet voivat olla kansallisia tai yhdessä kansainvälisten kumppaneiden kanssa toteutettavia.

YAMK-opinnäytetyöt vahvistavat opiskelijan, toimeksiantajaorganisaation ja alueen kansainvälisyysosaamista. Opiskelijoita kannustetaan tekemään opinnäytetyö ulkomailla toimivan yrityksen toimeksiannosta ja/tai yhdessä kv. kumppanikorkeakoulun opiskelijan kanssa.

Yhtenä tulevaisuuden haasteena on kehittää YAMK-yksikön palvelutoimintoja monialaisesti ottamalla huomioon Lapin AMK:n palveluliiketoimintayksikön tavoitteet.

YAMK:n kansainvälistymistoimintaa koordinoi YAMK-yliopettajatiimi yksikön päällikön johdolla. Koordinaatioryhmä voi tarvittaessa kutsua toimintaansa mukaan asiantuntijoita. Ryhmän tehtävänä on kehittää YAMK:n kansainvälistä toimintaa, koordinoida ja ohjata kv-ohjelman toimenpiteiden toteutusta sekä osaltaan vastata YAMK:n tulossopimuksen toimenpiteiden toteutumisesta. Ryhmä tekee esitykset uusista toimenpiteistä, tulevan vuoden toimenpideohjelmasta sekä raportoi ohjelman toteutumisesta vararehtorille.

MONIKULTTUURISTA YHDESSÄ OPPIMISTA

Monialaisuus ja –kulttuurisuus ovat keskeinen osa YAMK:n yhteistä tekemistä. Toimintasuunnitelman mukaisesti on vuonna 2016 toteutettu ulkomailla kaksi opintojaksoa yhdessä kumppaneiden kanssa. Keväällä 2016 toteutettiin yhteinen viiden pisteen Diversity Management -opintojakso saksalaisen korkeakoulun kanssa yhteisen työpajan merkeissä Hochschule Kemptenissä Baijerissa. Palautteen mukaan opiskelijat tutustuivat toistensa kulttuureihin, verkostoituivat keskenään ja oppivat moni-

Kuva 1. YAMK-opiskelijat ryhmäytymässä Lego Serious Playn avulla Kemptenissä. (Esa Jauhola)

naisuusjohtamiseen liittyviä haasteita ja ratkaisumalleja. Työvälineenä oli johtamis- koulutuksessa paljon käytetty Lego Serious Play, joka osoittautui oivaksi ryhmäyty- misvälineeksi ja jonka avulla opiskelijat kansainvälisissä tiimeissä rakensivat liiketoi- mintamallin suomalais-saksalaiselle yritykselle. Opintojakso toteutetaan uudestaan keväällä 2017, jolloin mukaan työpajaan liittyy myös ryhmä irlantilaisia maisteriopis- kelijoita.

Johtaminen, ennakointi ja strateginen ajattelu toteutuvat opintojaksossa Future Proof Management, joka oli ensim- mäistä kertaa ohjelmassa marraskuussa 2016. Siinä 15 Lapin YAMK-opiskelijaa analysoi ja kehitti omia ja yritysten val- miuksia kohdata tulevaisuuden muka- naan tuomat haasteet yhdessä Inhol- land-opiskelijoiden kanssa Alkmaaris- sa Luoteis-Hollannissa.

Näillä kahdella yhteistyöopintojak- solla on päästy hyvään alkuun YAMK-koulutuksen kansainvälistämisen kehittämi- sessä. Ne ovat molemmat monialaisia, sillä niihin osallistui opiskelijoita useammasta koulutuksesta. Hyvin alkanutta kansainvälistä YAMK-yhteistyötä jatketaan suunnit- telman mukaisesti lähivuosina.

Vuoden 2017 aikana suunnitellaan myös yhteistä maisteriohjelmaa Erasmus Mun- dus -rahoituksen saamiseksi portugalilaisten ja saksalaisten partneriyliopistojen kanssa sekä arktisen alueen maisteriopintoja Barentsin alueen korkeakoulujen kans- sa.

Kuva 2. Saksalais-suomalaista liiketoiminnan kehittämistä. (Esa Jauhola)

LÄHTEET

Lapin amk 2014. Strategia, arvot ja visio.

Lapin ammattikorkeakoulun kansainvälistymissuunnitelma 2016 - 2020.

Lapin ammattikorkeakoulun YAMK-yksikön kansainvälistymissuunnitelma 2016-2020.

YAMK-alumnitoiminta

JOHDANTO

Artikkelissa kuvataan YAMK-alumnitoiminnan käynnistämistä, sen tavoitteita ja toimintatapojen kehittämistä Lapin ammattikorkeakoulussa. Alumnilla tarkoitetaan yleensä oppilaitoksessa aiemmin opiskellutta henkilöä. Siten kaikki Lapin ammattikorkeakoulusta sekä sitä edeltäneistä Kemi-Tornion ja Rovaniemen ammattikorkeakouluista YAMK -tutkintoon valmistuneet ovat Lapin AMKin YAMK-alumneita.

YAMK-alumnitoiminnan tarkoituksena on ylemmän ammattikorkeakoulutuksen tuottaman asiantuntijuuden ylläpitäminen ja kehittäminen työelämässä. Entiset opiskelijat ovat ammattikorkeakoululle tärkeä asiakas- ja sidosryhmä, jonka kanssa tehtävää yhteistyötä on eduksi systemaattisesti kehittää eri osapuolten näkökulmasta. Huomion kiinnittäminen alumneihin jo opiskelun aikana on ensiarvoisen tärkeää. (Hopia & Laitinen-Väänänen 2010.)

YAMK koulutusten työelämävastaavuus vahvistuu alumniverkostoa hyödyntäen. Alumnitoiminta vastaa erityisen hyvin ammattikorkeakoulun perustehtäviin. On kuitenkin korkeakoulun oman aktiivisuuden varassa, kuinka hyvin se pystyy hyödyntämään alumneja ja panostaa alumnitoimintaan. (Hohenthal ym. 2012.) Alumnien, nykyisten opiskelijoiden ja henkilökunnan kumppanuuteen perustuvan suunnitelmallisen yhteistyön avulla on mahdollista vahvistaa aluekehitystyötä, opetusta ja TKI-toimintaa. Korkeakoulun näkökulmasta alumnit ovat tärkeä linkki työelämään ja heillä vahvaa osaamista työelämässä vaadittavista tiedoista, taidoista ja käytänteistä. Alumneilta on mahdollista saada palautetta koulutusten työelämävastaavuudesta ja tämän tiedon avulla voidaan opetussuunnitelmia kehittää edelleen. Heillä on paljon annettavaa YAMK koulutusten kehittämiseen sekä tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoimintaan työelämälähtöisesti.

Alumnitoiminta antaa koulutuksen suorittaneille mahdollisuuden kehittää osaamistaan ja tukee elinikäistä oppimista. Alumnitoiminta on myös vertaistoimintaa, jossa alumni voi jakaa kokemuksiaan opintojen jälkeisistä työvuosista muiden alumni kesken. Verkostoituminen ja yhteistyön vahvistaminen alumni, työelämän ja Lapin ammattikorkeakoulun kesken hyödyntää kaikkia osapuolia.

YAMK-ALUMNITOIMINNAN KEHITTÄMINEN

Lapin AMKin YAMK-alumnitoiminnan kehittäminen käynnistyi vuonna 2015. Alumnitoiminnan käynnistymistä tuki ”YAMK -koulutus vahvaksi TKI -vaikuttajaksi” hanke, joka oli kaikkien Suomen ammattikorkeakoulujen valtakunnallinen verkostohanke. Hanketta tuki Opetus- ja Kulttuuriministeriö. Tavoitteena oli muun muassa vahvistaa, kehittää ja uudistaa tiedon ja osaamisen siirtoa korkeakoulujen ja työelämän välillä, tukea verkostoitumista ja kehittää yhteistyöympäristöjä YAMK-opiskelijoiden ja -opettajien, alueen työelämän edustajien ja muiden toimijoiden kesken.

Lokakuussa 2015 järjestettiin ensimmäinen YAMK-alumnitapahtuma Rovaniemellä. Tapahtuman suunnitteluvaiheessa selvitettiin ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneiden kiinnostusta ja odotuksia alumnitoiminnalle. Keväällä 2015 lähetettiin sähköinen kysely yhteensä 600 henkilölle, jotka olivat valmistuneet 2013 tai sen jälkeen Lapin ammattikorkeakoulusta tai sen edeltäjästä Rovaniemen ja Kemi-Tornion ammattikorkeakouluista. Tavoitteena oli, että alumnitoimintaa voitaisiin kehittää vastaamaan toimintaan kiinnostuneiden tarpeisiin. Kyselyssä kartoitettiin myös, millaisissa työtehtävissä YAMK -koulutuksen käyneet alumnit nykyisin toimivat. Tämä tiedon tavoitteena oli saada käsitys myös siitä, onko YAMK-koulutus mahdollistanut henkilön uralla etenemisen.

Kyselyyn vastanneista 83 prosenttia oli kiinnostunut osallistumaan Lapin AMKin YAMK -alumnitoimintaan. Suurin osa arvioi YAMK-alumnitoiminnan myös hyödyllisenä heidän edustamalleen yritykselle tai organisaatioille. Kyselyn tuloksena saatiin esille YAMK -tutkinnon suorittaneiden odotuksia ja toiveita alumnitoiminnalle. Tiedon ja kokemusten jakaminen koettiin tärkeäksi motiiviksi osallistua alumnitoimintaan. Haluttiin jakaa kokemuksia opintojen jälkeisistä työvuosista omassa vertaisryhmässään alumninen kesken. Myös muiden alumnien erilaiset työelämän osaamisalueet ja osaaminen olivat kiinnostuksen kohteina. Odotuksissa oli myös alumnitoiminnan myötä uusimpiin tutkimus- ja kehityssuuntauksiin perehtymistä sekä tietotaidon päivittämistä tältä osin. Kyselyn tulosten mukaan alumnitoimintaan voisi

Kuva 1.
Keskustelu oli vilkasta
YAMK alumnitapahtumassa
29.10.2015.

Kuva 2.

YAMK alumnin puheenvuoron piti Rovaniemen kaupungin Työterveyspalvelut -liikelaitoksen johtaja Anne Kunnari (fysioterapeutti ylempi AMK).

liittyä myös täydennyskoulutusta ja jatkokoulutusmahdollisuuksia tai koulutusmahdollisuuksista kertomista ja vaihtoehtojen esittelyä.

Alumnitoiminnan ympärille on mahdollista rakentaa myös innovatiivinen ja aktiivinen yhteistyöverkosto. Vastaajista selkeästi esille nousevia työtehtäviä ja ammatteja olivat sairaanhoitaja, opettaja, johtaja, projektipäällikkö ja erilaiset asiantuntijatehtävät. Ensimmäiseen YAMK-alumnitapahtumaan osallistujia motivoi erityisesti vanhojen opiskelukavereiden tapaaminen ja verkostoituminen uusien tuttavuuksien kanssa. Alumnitapahtuman teemana oli ”Työelämän ja esimiestyön kehittäminen”, mikä on kaikkia osallistujia, alasta riippumatta yhdistävä aihe. Tapahtumassa kohtasivat alumnit, nykyiset YAMK opiskelijat ja ammattikorkeakoulun henkilöstöä. Ilta-päivän mittaisen tapahtuman ohjelmaan oli integroitu YAMK opiskelijoiden opintojakso, joka kohdistui työelämän kehittämismenetelmien osaamiseen. Opiskelijoiden rooli oli esitellä ajankohtainen ja monipuolinen tieto erilaisista kehittämismenetelmistä, joita työelämässä voidaan hyödyntää. Ohjelmaan sisältyi puheenvuoroja ja eri tahoja edustavien paneelikeskustelu. Tapahtumaan osallistui yhteensä yli 100 henkilöä. Osa osallistujista olisi toivonut myös esimerkiksi yhteistä illanviettoa.

Ensimmäisen alumnitapahtuman palautetiedon mukaan alumnitoiminta nähdään hyödyllisenä eri osapuolille ja sitä on eduksi jatkaa. Alumnitoiminta on myös virkistävää ja hauskan pitämistä, mitkä mainittiin myös alumnitoiminnan tavoitteeksi ja niitä toivottiin myös jatkossa. Innovatiiviset ideat edellyttävät usein hieman aikaa ja vapaamuotoista keskustelua. Lokakuun 2015 YAMK-alumnitapahtuma antoi hyödyllistä kokemusta ja tietoa alumnitoiminnan juurruttamiseksi osaksi YAMK-koulutusta. Tapahtuma kokonaisuutena auttoi alumnitoiminnan kehittämiskohtaiden tunnistamisessa.

Alumnitoiminnan käynnistämisvaiheessa otettiin käyttöön myös sosiaalisen median palveluista Facebook, jonka suosittuna verkkopalveluna uskottiin tavoittavan suuren joukon YAMK-alumneja. Lapin YAMK -alumniryhmään onkin liittynyt reilusti yli 100 jäsentä. Facebook -ryhmä on toiminut tiedotuskanavana tapahtumista ja sitä kautta on voitu kohdentaa kyselyitä. Ryhmän kautta on etsitty henkilöitä, jotka ovat kiinnostuneita kertomaan oman tarinansa esimerkiksi koulutuksen markkinointia tai muuta tarkoitusta varten.

YAMK-ALUMNITOIMINTAA OHJAAVAT LAPIN AMKIN ARVOT

Käynnistämävaiheen jälkeen laadittiin YAMK -alumnitoimintasuunnitelma vuosille 2016-2017. YAMK-alumnitoiminta on Lapin AMKin arvojen mukaista toimintaa. YAMK yksikössä arvoista on keskusteltu ja avattu, miten ennakkoluulottomuus, luottamus ja yhteisöllisyys toteutuvat alumnitoiminnassa. Arvot ohjaavat toimintaa.

Ennakkoluulottomuus Alumnitoiminnassa kokeilemme rohkeasti uusia ideoita ja yhteistyömuotoja. Alumnitoiminta ja -yhteistyö ennakoi tulevaa ja suuntaa vahvasti tulevaisuuteen.

Luottamus Alumnitoiminnassa luottamus tulee esille kumppanuutena. Alumnitoiminnassa luotetaan omaan ja kumppaneiden osaamiseen. Vastuullisuus näkyy toiminnassa siten, että osapuolet ovat tärkeitä toisilleen ja yhdessä toimitaan tuloksellisesti. Luottamusta on myös avoin keskustelu ja työelämäpalautteet.

Yhteisöllisyys Alumnitoiminta on osaamisen jakamista yhteisöllisesti. Alumnitoiminta perustuu itsen ja toisten arvostamiseen. Erilaiset vuorovaikutteisuutta vahvistavat toiminnan muodot toteuttavat yhteisöllisyyden mukaista toimintaa.

YAMK-ALUMNITOIMINNAN TAVOITTEET JA TOIMINTATAVAT

Tavoitteena on alumnitoiminnan organisoituminen ja liittäminen osaksi Lapin AMKin YAMK koulutuksia. Keskeistä on saada yhteys ja systemaattinen kanssakäyminen YAMK koulutusten ja alumnien välille. Tavoitteena on saada alumnitoimintaan mukaan ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneita, jotka toimivat suorana linkkinä työelämän ja Lapin AMKin välillä. Alumnina YAMK tutkinnon suorittanut on mukana verkostossa, jossa pysyy ajan tasalla työelämän ja oman osaamisen kehittämisessä.

Alumnitoiminnalle on määritelty keskeiset tavoitteet vuosille 2016–2017:

- YAMK -alumnien ja ammattikorkeakoulun yhteistyön vahvistaminen
- Verkostoitumisen tukeminen
- YAMK koulutusten työelämälähtöisyyden ja -läheisyyden vahvistaminen
- YAMK koulutusten TKI vaikuttavuuden vahvistaminen
- Lapin ammattikorkeakoulun strategisten painoalojen vahvistaminen
- YAMK koulutusten aluevaikuttavuuden vahvistaminen muuttuvassa toimintaympäristössä
- YAMK koulutusten laadun varmistaminen

Tavoitteisiin on kohdennettu toimintatapoja, joita seurataan ja arvioidaan YAMK yksikössä kaksi kertaa vuodessa (Taulukko 1). Alumnitoiminta on myös osa koulutuksen laadun varmistamista. Toimintasuunnitelma on sähköisessä muodossa Lapin AMKin intranet-sivuilla, josta se on avoimesti luettavissa.

Taulukko 1. YAMK-alumnitoiminnan tavoitteet ja toimintatavat

Tavoitteet	Toimintatavat
YAMK-alumnien ja ammattikorkeakoulun yhteistyön vahvistaminen	<ul style="list-style-type: none"> • YAMK alumnitoiminnan aktivointi • Alumnityöryhmä • Vuosittainen YAMK-alumnitapahtuma • Vuoden Lapin YAMK-alumnin palkitseminen • Alumnien kutsuminen Lapin AMKin koulutustapahtumiin, seminaareihin, konferensseihin
Verkostoitumisen tukeminen	<ul style="list-style-type: none"> • Lapin AMKin verkkosivujen päivitys • Mitä YAMK -alumni tarkoittaa ja miten toimintaan voi osallistua? • Alumnirekisterin käyttöönotto • Alumnien uratarinat • Alumnien hyödyntäminen koulutusten markkinoinnissa • Sosiaalinen media, YAMK -alumnien Facebook -ryhmä • Ylläpitäjien nimeäminen
YAMK koulutusten työelämälähtöisyyden ja -läheisyyden vahvistaminen	<ul style="list-style-type: none"> • Alumnien osallistuminen opetussuunnitelmatyöhön • Alumnien hyödyntäminen asiantuntijaluonnoitsijoina • Yhteistyö YAMK-opiskelijoiden urasuunnittelussa ja työelämäyhteyksissä
YAMK koulutusten TKI vaikuttavuuden vahvistaminen	<ul style="list-style-type: none"> • Alumnien puheenvuorot aloittavien YAMK ryhmien orientaatiopäivinä • YAMK opinnäytetöiden aiheet ja toimeksiannot • Valmiit opinnäytetyöt alumnien saatavilla ja hyödynnettävissä
Lapin ammattikorkeakoulun strategisten painoalojen ja aluevaikuttavuuden vahvistaminen	<ul style="list-style-type: none"> • Alumninyhteistyö TKI toiminnassa ja hankkeiden rahoitushauissa • TKI -orientoitunut alumnitoiminta
YAMK koulutusten aluevaikuttavuuden vahvistaminen muuttuvassa toimintaympäristössä	<ul style="list-style-type: none"> • Tiedon ja osaamisen siirto AMKin ja työelämän välillä alumnikontakteissa • YAMK opinnäytetöiden työelämän mentoreiden ja toimeksiantajien verkostoituminen • Opinnäytetyön työelämämentori ensisijaisesti YAMK koulutuksen suorittanut
YAMK koulutusten laadun varmistaminen	<ul style="list-style-type: none"> • Valmistumisvaiheessa olevalle kutsu alumnitoimintaan • Alumneille kohdistettu palautekysely

Alumnitoimintaan osallistuminen ei edellytä tällä hetkellä rekisteröitymistä. YAMK koulutuksesta valmistunut pääsee mukaan tilaamalla uutiskirjeen ja/tai liittymällä Lapin YAMK -alumnie Facebook-ryhmään. Osallistuminen ei liioin maksa mitään tai velvoita myöhempään toimintaan. Vuoden 2016 alumnitapahtuma päätettiin järjestää osana Lapin AMKin Valakiat kumppanuustapahtumaa Torniossa marraskuussa. Tätä kirjoitettaessa ei tapahtuman palautetietoa ollut vielä käytettävissä. Alustavien tietojen mukaan YAMK alumneja ei tällä kertaa onnistuttu saamaan tilaisuuteen samassa määrin kuin edeltävänä vuonna. Toiminta edellyttää suunnitelmallista kehitys- ja yhteistyötä myös korkeakoulun sisäisten toimijoiden välillä.

YAMK-ALUMNIN URATARINA: INARIN ELINKEINOJOHTAJA SAMULI MIKKOLA

Samuli Mikkola valmistui automaatioinsinööriksi vuonna 2000. Hän työskenteli IT-alalla reilut 10 vuotta. Vuonna 2012 Samuli aloitti matkailualan AMK-tutkinnon opinnot päiväopintoina. Samaan aikaan hän huomasi YAMK-opintojen mahdollisuuden, haki ja pääsi opiskelemaan teknologiaosaamisen johtamista aiemmalla insinööri-taustallaan. Näin Samuli opiskeli kahta tutkintoa samaan aikaan. Opinnot eivät kuitenkaan vieneet miehen kaikkea aikaa. Opintojen rahoittamiseksi Samuli teki erilaisia keikkatöitä muun muassa tarjoilijana ja lentokenttäsiivoojana. Opinnoissa eteneminen oli hänelle tärkeää, joten hän teki töitä silloin, kun opinnot antoivat myöten. Samuli koki matkailualan ja johtamisen opintojen samanaikaisuuden hyvänä yhdistelmänä. Toki haasteitakin tuli vastaan. Erityisesti opintojen loppuvaiheessa koeteltiin jaksamista eri opintojaksojen ja opinnäytetöiden paineessa. Kaikesta huolimatta Samulin mielestä opinnot eivät missään vaiheessa tuntuneet ylivoimaisilta. Ratkaisevassa asemassa jaksamiselle on Samulin mukaan opiskelijan oma asenne.

Samuli oli Lapin AMK:n YAMK-opintojensa aikana mukana monialaisessa opinnäytetyöprosessissa, joka tuolloin järjestettiin ensimmäistä kertaa. Tähän liittyen haastavaa oli se, ettei vielä ollut valmiina olemassa mallia, miten prosessissa työskennellään, piti aloittaa nolasta ja samalla itse luoda ja pilotoida toimintamallia. Tämä oli kuitenkin Samulin mukaan pieni haaste monialaisen opinnäytetyöprosessin antiin, jonka tärkeimpänä antina hän kokee ilmiöihin kohdistuvan oman näköalan laajentumisen. Kun eri alojen opiskelijat perehtyivät yhdessä ryhmän aiheena olleeseen pienyrittäjien jaksamiseen, oppi kukin toisiltaan tarkastelun monialaisuutta. Samassa yhteydessä kehittyivät myös tiimityöskentelytaidot aiempaa paremmiksi. Yhteinen ryhmä antoi sopivaa ryhmäpainetta ja tsemppiä tekemisiin. Ja kun opettajat ohjasivat ja tukivat opinnäytetöiden etenemistä hyvin, valmistuivat kaikki ryhmän jäsenet ajallaan. Samuli kokeekin jälkepäin kiitollisuutta pääsystään mukaan monialaiseen opinnäytetyöryhmään ja kannustaa uusia opiskelijoita tarttumaan rohkeasti kyseiseen tilaisuuteen.

YAMK-opinnoista ja -tutkinnosta on ollut Samulille kovasti hyötyä työelämässä. Hän aloitti 1.4.2016 Inarin kunnan elinkeinojohtajana ja toimii samalla Inarin kunnan kiinteistökehitysyrityksen, Kiinteistökehitys Inlike Oy:n toimitusjohtajana. Nykyinen työ on hyvin monipuolista. Siihen kuuluu elinkeinoasioiden lisäksi muun muassa koulutusta ja edunvalvontaa. YAMK-opintojen työelämälähtöisyys sekä opinnäytetyön yrittäjyyden teema antoivat Samulin mukaan hänen uuteen työhönsä hyviä työkaluja. Ilman YAMK-tutkintoa Samuli ei olisi näkemyksensä mukaan nykyisessä työssään. Itse asiassa, hän tietää ettei olisi. Elinkeinojohtajan paikka oli nimittäin jo aiemmin auki siinä vaiheessa, kun Samulin YAMK-opinnot olivat vielä kesken. Samuli haki paikkaa, mutta ei päässyt haastatteluun ylemmän korkeakoulututkinnon puuttumisen vuoksi. Ensimmäisen hakukierroksen kandidaattien määrä ei kuitenkaan miellyttänyt Inarin kunnan johtoa ja käynnistettiin toinen hakukierros. Näiden hakuaikojen välissä Samuli valmistui YAMK-insinööriksi ja tuli kutsutuksi haastatteluun. Haastattelun jälkeen keväällä 2016 Samuli sai lisäksi matkailun AMK-tutkintonsa siihen vaiheeseen, että 22.3. hän oli oikeutettu hakemaan tutkintoa. Seuraavana päivänä, 23.3. keskiviikkona aamulla kello 9 tuli viesti Inarin kunnasta ja siinä tieto valinnasta elinkeinojohtajan tehtävään.

Tulevaisuuden osalta Samuli ei poissulje jatko-opintojen mahdollisuutta. Itseasiassa hän istuu parhaillaan Lapin Kauppakamarin opissa lukien seuraavaa päämäärää kohden, tällä kertaa tavoitteena on Hyväksytyt Hallituksen Jäsen-tutkinto.

Kuva 3. Tunnet minut - Olen Lapin YAMK-alumni.

LÄHTEET

- Hohenthal, T., Lapiolahti, P., Sipola, T., & Väyrynen, J. 2012. Työelämäkumppanuutta rakentamassa: Alumnitoiminta osaksi korkeakoulujen työelämäkumppanuuta. Stepit-hankkeen julkaisu.
- Hopia, H. & Laitinen-Väänänen, S. 2010. Alumnitoiminta ammattikorkeakouluissa – tavoitteena systemaattinen kehittäminen. UAS Journal tammikuu 2010.
- Mikkola, S. 2016. Puheenvuoro Lapin AMK:n uusien YAMK-opiskelijoiden orientaatipäivillä 25.8.2016.

KIRJOITTAJAT

Esa Jauhola,

FT yliopettaja.

Esa vastaa liiketalouden englannin- ja suomenkielisen YAMK-koulutuksen kehittämisestä ja toimii International Business Management –koulutuksen tuutorina. Esa on aktiivinen myös Barentsin ja EU-alueen hankkeissa ja vastaa YAMK:n kansainvälisen toiminnan kehittämisestä.

Merja Koikkalainen,

FT, yliopettaja.

Merja toimii YAMK yksikön yliopettajana matkailupalveluiden osaamisalalla. Hän toimii matkailualan koulutuksen tutoropettajana. Koulutusalan opetus- ja kehittämistehtävien lisäksi hän ohjaa monialaista opinnäytetyöryhmää Rovaniemellä ja on mukana prosessin kehittämistyössä. Merja on mukana matkailu- ja ravitsemisalalan valtakunnallisessa YAMK verkostoyhteistyössä.

Marika Kunnari,

sairaanhoitaja/terveydenhoitaja, YTM,

terveystieteiden jatko-opiskelija ja ylemmän AMK:n päätoiminen tuntiopettaja.

Marika toimii opettajana YAMK:n monialaisissa opinnoissa sekä Työelämän kehittäminen ja esimiestyö-koulutuksessa. Lisäksi hän on perehtynyt YAMK:n hanketehäviin.

Veikko Kärnä,

KTT, YAMK-yksikön päällikkö, yliopettaja.

Veikko vastaa YAMK-yksikön johtamisesta ja vastaa oman toimensa ohessa Rovaniemen Teknologiaosaamisen johtamisen koulutuksen yliopettajan ja tuutoropettajan tehtävistä.

Soili Mäkimurto-Koivumaa,

FT, yliopettaja.

Soili toimii YAMK yksikön yliopettajan tehtävässä teollisuuden ja luonnonvarojen osaamisalalla. Hän toimii Teknologiaosaamisen johtamisen Kemin koulutuksen tutoropettajana. Toimenkuvaan kuuluu opetusta, opetussuunnitelmien kehittämistä, opinnäytetöiden ohjausta sekä muita YAMK-koulutusten kehittämiseen liittyviä tehtäviä.

Outi Törmänen,

TtT, yliopettaja.

Outi toimii YAMK yksikön yliopettajan tehtävässä hyvinvointipalveluiden osaamisalalla. Hän toimii Työelämän kehittäminen ja esimiestyö koulutusten tutoropettajana. Opetus- ja kehittämistehtävien lisäksi toimenkuvaan sisältyy TKI-toiminnan integraation vahvistaminen ja toimeenpano YAMK koulutuksissa.

Lapin AMK:n ylempään ammattikorkeakoulututkintoon (YAMK) tähtäävät koulutukset ovat profiloituneet johtamiseen, esimiestoimintaan ja kehittämiseen. Tähän mennessä Lapin AMK:n YAMK-koulutuksista on valmistunut yli 800 kehittämisasiantuntijaa. Tutkinnon suorittaneet ovat vaikuttamassa pohjoisen alueen tulevaisuuteen.

Tulevaisuuden osaajalta vaaditaan monialaista ymmärrystä ja kykyä yhdistellä asioita ja katsoa niitä monesta eri näkökulmasta. Tämä on YAMK-tutkinnoissa ratkaistu monialaisilla yhteisillä opinnoilla ja poikkialaisella opinäytetyöprosessilla, jotka molemmat pohjautuvat koulutuksen T-malliin. T-mallissa panostetaan sekä oman ammattialan osaamiseen että poikkialaiseen kehittämiseen, joiden tavoitteena on innovaatioiden tuottaminen monialaisissa opiskelijaryhmissä. YAMK-opintojen pedagoginen malli on kehittynyt aikuisopiskelijoiden tarpeiden mukaan. Tutkinnon suorittaminen työn ohessa vaatii erilaista lähestymistapaa myös YAMK-opettajilta.

YAMK-yksikön toiminnan kehittämisessä ovat mukana niin korkeakoulun sisäiset kuin ulkoisetkin sidosryhmät. Alumnit ovat tärkeä voimavara toiminnan kehittämisessä ja verkostojen luomisessa ja luotettavat kansainväliset kumppanit ulkomaanvaihtojen ja -opintojaksojen järjestämisessä.

Tämä julkaisu avaa Lapin ammattikorkeakoulun YAMK-yksikön kehittymistä ja toimintaa sidosryhmille niin talon sisällä kuin ulkonakin. Vaikka YAMK-yksikkö on jo kahtena peräkkäisenä vuonna saanut Lapin AMK:n "Vuoden onnistuja" -palkinnon, on sekä YAMK-tutkinnon ja YAMK-yksikön tunnettuudessa vielä kehittämisen varaa.

LAPIN AMK⁷
Lapland University of Applied Sciences

www.lapinamk.fi

ISBN 978-952-316-150-4